

במדבר טו שלה

אונקלוס

מֵאֶרְצָא דְּמִצְרַיִם לְמַהוּי
לְכוּן לְאֵלֵהָא אָנָּה יי
אֵלֵהָכוּן : פ פ פ

אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְהֵיוֹת לָכֶם
לְאֵלֵהִים אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם : פ פ פ

ק"ט . פל"ט סינן . ומפטירין וישלה יהושע ביהושע סימן ב' :

רש"י

לומר שהמחלל את השבת כאלו עובד עבודה כוכבים שאף היא שקולה ככל המלות (ג) וכן הוא אומר בעזרא נא) ועל הר סיני ירדה ונתן לעמך הורה ומלות (כו) והנה שבת קדשך הודעת להם ואף פרשת לילית לכך נסמכה לאלו לפי שאף היא שקולה כנגד כל המלות שנאמר ועשיתם את כל מלותי: על בנפי בגדיהם. כנגד ואשא אתכם על כנפי נשרים (ג). על ארבע כנפות. ולא בעלת

לומר שהמחלל את השבת כאלו עובד עבודה כוכבים שאף היא שקולה ככל המלות (ג) וכן הוא אומר בעזרא נא) ועל הר סיני ירדה ונתן לעמך הורה ומלות (כו) והנה שבת קדשך הודעת להם ואף פרשת לילית לכך נסמכה לאלו לפי שאף היא שקולה כנגד כל המלות שנאמר ועשיתם את כל מלותי: על בנפי בגדיהם. כנגד ואשא אתכם על כנפי נשרים (ג). על ארבע כנפות. ולא בעלת

מקורי רש"י

שם : (ג) סולין ס' ח' מדרש אגדה : נא) וכוא נמטיס ס' , י"ג וקרי ליה עורס : (גב) שמות י"ט , ד' : (ג) ספרי , זכמים י"ט מדרש אגדה : (גד) שמות ו' , ו' , ס' : (גה) ספרי , תנחומא ח' ע"ו , תנחומא ב' כ"ט , מנחות פ"ג ב' , ירושלמי זרכות פ"ח ס"ב , במד"ר פי"ז ס' שו"ט מומור כ"ד , מדרש אגדה , פס"ו :

מנחת יהודה

ח) ובכתוב, ועל הר סיני ירדה, ודבר עמהם משמים, ונתן להם משפטים ישרים ותורת אמת חקים ומצוות טובים, ואת שבת וגו' : (כה) והמכה היתה של שיכול בנים, ואבדת בנים נקרא שיכול, שנאמר ואני כאשר שכולתי שכלתי (ברא' ס"ג י"ד) : (כס) והתכלת דומה לים, ויום דומה לרקיע ורקיע דומה לכסא חכבוד : (ל) ונה שפי רש"י (שמות י"ד, ה') ליל שביעי ירדו לים, בשחרית אמרו שירה, ו"ל הכי דמני שמונה ימים מיום שיצאו מצרן ונתקבצו לרעפסס, ובפ' בשלח מני מיום שנסעו מרעפסס לפוכות (חוקוני) :



במדבר טז קרח

אונקלוס

אִוְאֵתְפִלֵּג קֶרַח בַּר יִצְהָר
בַּר קֵהָת בַּר לֵוִי וְדָתָן
וְאַבִּירָם בְּנֵי אֱלִיָּאָב וְאוֹן

טז א וַיִּקַּח קֶרַח בֶּן יִצְהָר בֶּן קֵהָת
בֶּן לֵוִי וְדָתָן וְאַבִּירָם בְּנֵי אֱלִיָּאָב

רש"י

(ח) ויקח קרח. פרשת זו יפה נדרשת במדרש רבי תנחומא : ויקח קרח. לקח את עלמו ללד אחד להיות נחלק מתוך העדה והלויים קשרו עליו, בעבור היותם נתונים לאהרן ולבניו (ג) וקשר דתן ואבירם, בעבור שהם הבכורה טראובן אביהם ונתנה ליוסף, אולי חשדוהו בעבור יהושע משרתו (ד) [א], גם קרח בכור היה, כי כן כתוב (ה), ודגל ראובן חונה בגב (ו) וקרח בגב המשכן (ז) כי הוא מבני קהת ואלה נשיאי העדה היו

א ויקח קרח. זה הדבר היה במדבר סיני כאשר נתחלפו הבכורים ונברלו הלויים (ה), כי חשבו ישראל שמשא אדונינו עשה מדעתו לתת גדולה לאחיו, גם לבני קהת שהם קרובים אליו (ג), ולכל בני לוי שהם משפחתו, לאהרן ולבניו (ג) וקשר דתן ואבירם, בעבור שהם הבכורה טראובן אביהם ונתנה ליוסף, אולי חשדוהו בעבור יהושע משרתו (ד) [א], גם קרח בכור היה, כי כן כתוב (ה), ודגל ראובן חונה בגב (ו) וקרח בגב המשכן (ז) כי הוא מבני קהת ואלה נשיאי העדה היו

יהל אור

(ח) הח' ז"ל יבאר סמיכות הפרשיות, למעלה (טו) (לכ) בדבר המקושש פי' הח' ז"ל שהיה במדבר סיני וסמך לזה ס' קרח שזה היה ג"כ במדבר כי כל שאר הלויים לשאת הדברים המקודשין, כי הם ודעתו כי גם הלויים נתקשרו עם קרח וזהו שאמר שמשו נא בני לוי : (ד) שהיה מיוסף, ולשבע אפרים עשה דגל בפני עלמו שהיה משבעו : (ה) ובני יצהר קרח ונסג וזכרי (שמות ו כא) : (ו) כש"כ דגל מחנה ראובן תימנה ללכחותם ולעיל ב' : (ז) כמש"כ, משפחות בני

קרח אור (א) ודעת סמב"ץ שנמשכו דתן ואבירם עמו ולא על סבכורה, כי יעקב אביהם הוא אשר נטלה מראובן ונתנה ליוסף, אבל גם הם אמרו ענתם להסיתו סיני, כאשר נתחלפו הבכורים : (ב) והגדיל מעלתם על כל שאר הלויים לשאת הדברים המקודשין, כי הם הקרובים אליו יותר כי קהת היה זקנו : (ג) ודעתו כי גם הלויים נתקשרו עם קרח וזהו שאמר שמשו נא בני לוי : (ד) שהיה מיוסף, ולשבע אפרים עשה דגל בפני עלמו שהיה משבעו : (ה) ובני יצהר קרח ונסג וזכרי (שמות ו כא) : (ו) כש"כ דגל מחנה ראובן תימנה ללכחותם ולעיל ב' : (ז) כמש"כ, משפחות בני

אונקלוס

במדבר טז קרח

עב 143

בַּר פִּלֵּת בְּנֵי רְאוּבֵן : וְאִוֵּן בֶּן־פִּרְזֵת בְּנֵי רְאוּבֵן : בְּ וַיִּקְמוּ
בְּ וַיִּקְמוּ לְאַפֵּי מֹשֶׁה

רש"י

אבן עזרא

בכורים, והם היו מקריבים את העולות (ס), על בן לקחו סחתות, והראיה על זה הפירוש (ט), מופת המטה (י) שראו כל ישראל כי השם בחר שבט לוי תחת הבכורים, על בן כתוב ותכל תלונתם (למטה יז כה) (יא), כי התלונה על זה היתה, גם אמר משה כי לא מלבי, בעבור שחשדוהו, כי מלבו עשה, ועוד לא ד' שלחני בשליחות הזה, כי כבר האמינו בו כל ישראל (יג), ועוד ראיה נמורה (יג), כי כל העדה כלם קדושים וזה רמז לבכורים שהם קדושים (יד), כי בן כתוב קדש לי כל בכור (שמות יג ב), והם היו הבהנים הנגשים אל ד' (שם יט כב) והם עיקר כל העדה (טו) [ב]: ויקח קרח אנשים (טז) דרך קצרה, כמו חסור לחם (ש"א, יז יז) ורבים ככה, ויאמר ר' יונה ז"ל פירוש [ויקח] לקח לקום על משה (יח): ב לפני משה. שלא קמו

לעורר על הכהונה וזה שחרגם אונקלוס והתפלג נחלק משאר העדה להחזיק במחלוקת (א) וכן מה יקח לבן ב), לוקח אותך להפליגך משאר בני אדם (ג), ד"א ויקח קרח משך ראשי סנהדראות שבהם בדברים (ד) כמו שנאמר קח את אהרן (ה). קחו עמכם דברים (ו): בן יצהר בן קהת בן לוי. ולא הזכיר בן יעקב שבקש רחמים על עלמו שלא יזכר שמו על מחלוקתם (ז) שנאמר וזקהלם אל תחד כבודי (ח) והיון נזכר שמו על קרח בהתיחסם על הדוכן בדברי הימים שנאמר בן אביהם בן קרח בן יאהר בן קהת בן לוי בן ישראל (ט): ודתן ואבירם. כשביל שהיה שבט ראובן שריו בחגייתם תימנה שכן לקהת ובניו החוגים תימנה נשתתפו עם קרח במחלוקתו אוי לרשע ואוי לשכנו (י). ומה ראה קרח לחלוק עם משה נתקנא על נשיאתו של אלילפן בן עוזיאל שמינהו משה נשיא על בני קהת על פי הדבור (יא). אמר קרח אחי אבא ארבעה היו שנאמר ובני קהת (יב) וגו' עמרם הזכור צטלו שני בניו גדולה אחד מלך ואחד כהן גדול מי ראוי ליטול את השניה לא אחי שאני בן יאהר שהוא שני לעמרם והוא מנה נשיא את בן אחיו הקטן מכולם הריני חולק עליו ומצטל את דבריו (יג). מה עשה עמד וכנס ר"ג ראשי סנהדראות (ד) רובן משבט ראובן שכיניו והם אלילור בן שדיאור וחביריו וכיוצא בו שנאמר נשיאי עדה קריאי מועד ולהלן הוא אומר אלה קרואי העדה (יד). והלביטן טליתות שכולן תכלת (ג) באו ועמדו לפני משה אמרו לו טלית שכולה של תכלת חייבת בלית או פטורה אמר להם חייבת התחילו לשחק עליו אפשר טלית של מין אחר חוט אחד של תכלת פטורה זו שכולה תכלת לא תפטור את עלמה (טו): בני ראובן. דתן

יהל אור

קרני אור

בני קהת יחנו על ירך המשכן תימנה (לעיל ג כט): (ח) עיין בפ"ה ה"ה ז"ל (שמות כד ה) ובבאורי שם: (ט) שזה היה כאשר נתחלפו הבכורים ונבדלו הלויים: (י) שתיכף אחר זה כתוב מופת המטה שפרח: (יא) שבפריחת המטה נאמר ותכל תלונתם צראו שנבחר מטה לוי במקום הבכורים: (יב) כמ"ס, ויאמינו בה' ובמשה עבדו (שמות יד לא): (יג) כי הבכורים ערערו על הכהונה: (יד) שבכור נקרא קדוש: (טו) כי הבכורים עיקר כל העדה: (טז) הנזכרים אחר בן שהם ר"ן אנשים: (יז) וענינו חמור נושא לחם, אף כהן חסר מלת אנשים: (יח) לקח עלמו

מקורי רש"י

מנחת יהודה

א) תנחומא א' א': ב) חייב ט"ו י"ב: ג) תנחומא א' ב' תנחומא ב' ג' ו' במד"ר פי"ט ג': ד) תנחומא א' א' תנחומא ב' ב' במד"ר פי"ט ב' ילקוט תש"כ: ה) למטה ב' כ"ס: ז) ספ"ע י"ד ג': ז) תנחומא א' ד' תנחומא ב' י' תנחומא וי"ט, י' ב"ר פנ"ח במד"ר פי"ט ס' פס"ז מדרש אגדה: ח) ברא', מ"ט, ו': ט) דכ"ו כ"ג: י) תנחומא א' ד' תנחומא ב' ס' סוכה נ"ו ב' ספרא מצורע במד"ר שם נגעים פי"ב מ"ו אבות דר"פ"ט ילקוט תש"כ מדרש אגדה כס"ז ס' והזכיר: יא) תנחומא א' א' תנחומא ב' ג' במד"ר פי"ט ב' מדרש אגדה: יב) שמות ו' י"ט: יג) תנחומא א' א' שם כס"ז: יד) למעלה א' ט"ז: טו) תנחומא א' ב' תנחומא ב' ד' ירושלמי סנהד' פ"י כ"ח תוס' מנחות ל"ט א'

במדבר טז קרח

אונקלוס

רַפְּנֵי מִשֵּׁה וְאֲנָשִׁים מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 הַמְּשִׁים וּמֵאֲתֵימֵי עֵדָה קְרָאִי
 מוֹעֵד אֲנָשֵׁי־שֵׁם: וַיִּקְהָלוּ עַל־מִשֵּׁה
 וְעַל־אַהֲרֹן וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם רַב־לָכֶם
 כִּי כָל־הָעֵדָה כָּלָם קְדוֹשִׁים וּבְתוֹכָם
 יְהוָה וּמִדּוֹעַ תִּתְנַשְּׂאוּ עַל־קְהָל
 יְהוָה: וַיִּשְׁמַע מִשֵּׁה וַיִּפֹּל עַרְפְּנוֹ:

וּנְבִיאֵי מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 סָאֲתָן וְחַמְשִׁין וּבְרֵבֵי
 כְּנִשְׂתָא מְעָרְעֵי זִמְן
 אֲנָשִׁין דְּשֵׁמָא: יוֹאֲתַפְנִישׁוּ
 עַל מִשֵּׁה וְעַל אַהֲרֹן
 וַאֲמָרוּ לָהֶון סְגִי לָכֹון
 אֲדִי כָל כְּנִשְׂתָא כְּלָהֹון
 קְדִישִׁין וּבְיַיְהוֹן שְׂרִיא
 שְׁכַנְתָא דִּי יִמָא דִין
 אֲתוֹן מְתַרְבְּרֵין עַל
 קְהָלָא דִי: וַיִּשְׁמַע מִשֵּׁה

רש"י

אבן עזרא

ואזכירם ואון בן פלת : (ג) רב לכם , הרבה יותר מדאי לקחתם לעלמכס גדולה ד) : כלם קדושים . כלם שמעו דברים צסיני מפי הגבורה (ז) : ומדוע תתנשאו . אם לקחת אתה מלכות לא היה לך לזרר לאחריך כהונה לא אתם לבדכם שמעתם צסיני אנכי ה' אלהיך . כל העדה שמעו יו) : (ד) ויפל על פניו . מפני המחלוקת שכבר זה בידם סרחון רביעי ה) חטחו בעגל ויחל משה יח) . במתאוננים ויתפלל משה יט) . במרגלים ויאמר משה אל ה' ושמעו מלרים כ) . במחלוקתו של קרח נתרשלו ידיו ו) משל לבן נולך שסרת

בסתר (יט) , ויש הפרש בין לשני ובין ספני (כ) : קראי מועד . שהיו נקראים אל אהל מועד (כא) [ג] : אנשי שם . קודם צאתם ממצרים (כב) ומדקדק אסר בי נשיאי עדה הם הנשיאים העומדים על הפקודים (כג) והם פעולים לסלת לקח (כד) , כאילו בתוב ויקח קרח ורתן יאבירם ואון נשיאי העדה לדבר אליהם (כה) , וזה מעט רחוק (כו) : ג רב לכם . כמו די לכם (כז) והטעם שתפשתם החלק הרב (כז*) : כי כל העדה כלם קדושים . כי כל העדה מיום מעמד הר סיני היו קדושים : ובתוכם ד' . כי הלויים נבחרו אחרי היות הכבוד בתוך בני ישראל , ואם ידע משה כאשר היה בהר סיני כי נבחר ישבט לוי לא ידעו ישראל (כח) : התנשאו . להיות אהרן הבהן הגדול ומשה למעלה מסנו כי הוא למדו (כט) : ד ויפל על פניו .

ברצונו (ל) [ד] וי"א כדרך הגבואות (לא) :

יהל אור

קרני אור

עם אנשיו לקום על משה : (יט) רק צפרהסיא : (כ) כי לפני הוא לתלונה בגלוי ומפני הוא בסתר , וכן ויזרה משה מפני פרעה (שמות ז טו) נרח צסתר : (כא) כי היו אנשים גדולים והשובים : (כב) והיו נודעים עוד מימי קדם בשמם : (כג) הם י"ב הנשיאים העומדים על הפקודים (למעלה ז ז) : (כד) ונשיאי עדה דבק עם ויקה , ואינו דבק עם החמשים ומאתים : (כה) הם לקחו נשיאי העדה לדבר אליהם : (כו) ודעת הח' ז"ל שהחמשים ומאתים היו נשיאי עדה והם הזכורים , וקמו לפני משה לערער עליו בשבילם : (כז) ענינו די , כמו רב לכם שכת בהר הזה (דבר' ז ו) שענינו די : (כז*) והוא שם התואר מפעלי הכפל , וכ"ה דעת הרד"ק בשרשיו : (כח) זה לא ידעו ישראל כי אחרי שכל העדה קדושים ובתוכם ה' מדוע נבחרו ללו' : (כט) משה היה מלמדו בשבעת ימי המלוואים : (ל) וככש פניו בקרקע לחסלה : (לא) שנופלים על

כחנתי כי על דעתי כל התורה כסוד , וזלתי במקום אשר יפרש הכתוב ההקדמה והאהור , וגם שם לצורך ענין ולטעם נכון , אבל היה הדבר כזה במדבר פארן בקדש ברנע אחר חצטה המרגלים , וכן השיגו הרד"ק בזה , וכתב שהוא דעת בלתי נכון וללא חמיטי , כי דברי התורה בלו כולם בסדר הגון וגלות ונכתבו כה הדברים בשמחה רבה עיו"ש מה שביאר בזה : [ג] ואלו"ת , מערעי זמן" פי' האנשים הקדוואים לימי האסיפה , והרשב"ם פי' קוראים וסולמים בשבילם ליום המועד הקבוע למשפט בין איש לאיש : [ד] לא כלל בזה אהרן שיאמר ויפלו , וזה לגדול ענותנותו לפי שהיה עיקר המחלוקת על כהונתו , ולפיכך ראה עלבון כמו , רב לכם שכת בהר הזה (דבר' ז ו) שענינו די : (כז*) והוא שם התואר מפעלי הכפל , וכ"ה דעת הרד"ק בשרשיו : (כח) זה לא ידעו ישראל כי אחרי שכל העדה קדושים ובתוכם ה' מדוע נבחרו ללו' : (כט) משה היה מלמדו בשבעת ימי המלוואים : (ל) וככש פניו בקרקע לחסלה : (לא) שנופלים על

מקורי רש"י

מנחת יהודה

א' במדבר פי"ח ג' ילקוט תש"ג : טו) תנחומא ח' ד' תנחומא ז' ט' במדבר פי"ח ו' : יו) תנחומא ח' ג' תנחומא ז' ט' מדרש אגדה : יח) שמות ל"ב , י"א : יט) למעלה י"א ז' : ב) למעלה י"ד י"ג :

הקב"ה למעלה בסמוך בסצות ציצית בא לו קרח על משה במצוה זו : ד) וכן פי' רש"י ז"ל (דבר' א' , ו') עה"ס רב לבם שבה בהר הזה עש"י בדרשו , הרבה גדולה לכם , ולא פי' בפשוטו כדרך כל רב שבסקרא שפי' די (הזכרון) : ט) עיין ברע"ב מה שהקשה , הלא כתוב וינסו אותי עשר פעמים , הרי זה סרחון י"א עיו"ש : ו) ולא היה ביכולתי לבקש יותר :

ומשה

אונקלוס

במדבר מז קרח

עג 145

ה וַיִּדְבֹר אֶל־קָרַח וְאֶל־כָּל־עֲדַתוֹ
 לֵאמֹר בִּקֶר וַיִּדַע יְהוָה אֶת־אִשְׁרֵי־
 לוֹ וְאֶת־הַקְדוּשׁ וְהַקְרִיב אֱלֹהֵי וְאֶת־
 אִשְׁרֵי יִבְחַר־בוֹ יִקְרִיב אֱלֹהֵי: וְזֹאת
 עָשׂוּ קַחוּ־לָכֶם מִחֲתוּן קֶרַח וְכָרֵ־
 עֲדַתוֹ: וְתָנוּ בָהֶן אִשׁ וְשִׁימוּ

זנפלי על אפיה: הוּמְלִיר
 עם קרח ועם כל פְּנִשְׁתָּה
 דְּמִימֵר בְּצִפְרָא וַיְהוּדְעֵי
 ית דְּכִשֵׁר לֵיה וַיִּתְּ דְּקִדִּישׁ
 וַיִּקְרַב לְקַדְמוֹהֵי וַיִּתְּ דִּי
 יִתְרֵי בֵּה יִקְרַב
 לְשִׁמוּשָׁה: וְדָא עֲבִידוּ
 סְבוּ לְכוּן מִחֲתוּן קֶרַח
 וְכָל פְּנִשְׁתָּה: וְהָבּוּ בָהוּן

אבן עזרא

רש"י

ה את אשר לו. השבט הנבחר (לכ), וזאת תשובה לדתן ולאבירם ולנשיאי העדה שחיו הבכורים (לג): ואת הקדוש. בשבטו להיותו בהן גדול (לד): ו זאת. הבחינה (לה):

על אביו ופיים עליו אהבו פעם ושתיים ושלש כשסרח רביעית נחרשלו ידי האהב. הוא אומר עד מתי אטריח על המלך שמא לא יקבל עוד ממני בא): (ה) בקר וידע וגו'.

עמה עם שכרות הוא לנו ולא נכון להראות לפניו והוא היה מתכוין לדחותם שמא יחזרו בהם (ז כב): בקר וידע ה' את אשר לו. לעבודת לוויה: ואת הקדוש. לכהונה ח): והקריב. אותם אליו כג). והתרגום מוכיח כן ויקרב לקדמוהי יקרב לשימושיה ט). ומדרשו בדר) בקר אל משה גבולות חלק הקב"ה בעולמו יכולים אתם להפוך בוקר לערב כן תוכלו לבעול את זו י) שנאמר ויהי ערב ויהי בקר ויבדל בה). כך ויבדל אהרן להקדישו וגו' כו): (ו) זאת עשו קחו לכם מחתות. מה ראה לומר להם כך כז) אמר להם בדרכי עובדי כוכבים יש נימוסים הרבה וכומרים הרבה וכולם יא) (ס"א ואין כולם יב) מתקבלים בבית א' אנו אין לנו אלא ה' אחד ארון אחד ותורה אחת ומזבח אחד וכהן גדול אחד ואתם מאתים וחמשים איש מצקשים כהונה גדולה אף אני רולה בכך הא לכם תשמיש חביב מכל. היא הקטורת החביבה מכל הקרבנות וסם המות נתון בתוכו יג) שבו נשרפו נדב ואביהוא לפיכך התרה בהם יד) בת): והיה האיש אשר יבחר ה' הוא הקדוש. כבר הוא בקדושתו וכי אין אנו יודעים שמי שיבחר הוא הקדוש אלא אמר להם משה הריני אומר לכם שלא תחייבו מי שיבחר בו ילא חי וכולכם

יהל אור

כענין שנאמר כי לי כל בכור (שם שם יג) שלא יהליפס כלוים: ולד) והוא אהרן שכתוב בו ויבדל אהרן להקדישו (דכ"א, כנ, יג): (לה) כי מלת זאת ל"ג תפול על מלת הבחינה שהיא ל"ג:

פניהם בהשגחת הנבואה: (לכ) וכן פי' רש"י והרמב"ן ורב"ח: (לג) וכד"ק, וזאת תשובה לעדה וכמו שפי' הרמב"ן, שיודיע ה' אם הלויים הם שלו כענין שנאמר והיו לי הלויים (למעלה ג יב) או עדיין הבכורות שלו מקורי רש"י

מנחת יהודה

ז) ומשה אמר להם שמא סתוך האכילה ושתייה נבה לבם ולכך אטרו הדברים האלה: ח) כי קרח חלק על הלוייה ועל הכהונה: ט) וקאי על הקרבת הכהנים אליו, והשני קאי על הקרבת הקרבנות סן הכהנים, וסכיא ראית סן התרגום (ד"ס): י) כשם שאי אפשר בלא בקר, כך אי אפשר לישראל שלא יהיה אהרן כהן גדול: יא) כ"ה הגי' בתנחומא ב' י"א ילקיט תש"נ, ובבבב"ר פי"ח ח' כולן מתקבצין בבת אחת: יב) כ"ה הגי' בתנחומא א' ה', ואין כולם: יג) בתנחומא ב' י"א, גיתן בתוכה" ובבב"ר פי"ח ח' וברבינו בזוי, נהן להם בתוכה", שהכוונה שנתן להם עצה שיענשו בה עונש סיתה, וזה סם המות דרך משל, שאילו היינו ספרשים סם המות ממש, היה פתחון פה לרשעים לומר שהעונש ההוא לא היה סן השמים, והרע"ב פי' כשנתן להם עזרה זו של קסרת הרי היא כאילו נתן להם סם המות שכך מדרו של קסרת להסית את מי שאינו ראוי לו, שהרי מצינו שבו נשרפו נדב ואביהוא: יד) כי איך יתי. משה לזרים להקסיר קסרת לכי: פי' שהוא כמו ההראה (ד"ס):

בא) תנחומא ח' ד' תנחומא ב' ט' במד"ר פי"ח ז' ילקוט תש"ג: כב) תנחומא ח' ה' תנחומא ב' י' במד"ר פי"ח ז' מדרש אגדה ילקוט תש"ן פס"ו: כג) תנחומא ח' ה' תנחומא ב' ה' (כד) תנחומא טס תנחומא ב' טס במד"ר פי"ח ז' מדרש אגדה: כה) ברא', ה': כו) דה"א כ"ג י"ג: כז) תנחומא ח' טס תנחומא ב' טס במד"ר פי"ח ח' ילקוט תש"ג: כח) תנחומא ח' תנחומא ב' י"א במד"ר טס:

עֲלִיָּהֶן | קִטְרֶת לְפָנַי יְהוָה מִחֹר
וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה
הוּא הַקָּדוֹשׁ רַב־לָכֶם בְּנֵי לֵוִי:
וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־קִרְחַת שְׁמַעוּ
נָא בְנֵי לֵוִי: מִהֲמַעַט מִכֶּם כִּי־
הִבְדִּיל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֶתְכֶם מֵעַדְת
יִשְׂרָאֵל דְּהַקְרִיב אֶתְכֶם אֱלֹהֵי
לְעַבְד אֶת־עַבְדָּת מִשְׁכַּן יְהוָה
וְלַעֲמֹד לְפָנַי הָעֵדָה לְשִׁרְתָּם:
וַיִּקְרַב אֹתָךְ וְאֶת־כָּל־אֲחֵיךָ בְּנֵי־

אֲשֶׁתָּא וְשׁוּיָא עֲלִיהוֹן
קִטְרֶת בּוֹסְמִין קָדָם יי
מִחֹר וַיְהִי גִבְרָא דִּיתְרַעִי
הוּא קָדִישׁ סְגִי לְכוֹן
בְּנֵי לֵוִי: ה וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה
לְקִרְחַת שְׁמַעוּ כְעֵן בְּנֵי
לֵוִי: ט הַזֶּעַר לְכוֹן אֲרִי
אֲפֹרֶשׁ אֱלֹהָא דִּישְׂרָאֵל
יִתְכוֹן מִכְּנֻשָׁתָא דִּישְׂרָאֵל
לְקִרְבָּא יִתְכוֹן קִדְמוֹתֵי
לְמַפְלַח יֵת פְּלַחֵן מִשְׁכַּנָּא
דִּי וְלִמְקָם קָדָם בְּנֻשָׁתָא
לְשִׁמְשׁוֹתֵהוֹן: י וְקִרַב
יְתָךְ וְיֵת כָּל אֲחֵיךָ בְּנֵי
לֵוִי עִמָּךְ וּכְעֵן אֲתוֹן בְּעֵן
אֲף כְּהִנָּתָא רַבָּתָא י

רש"י

אבן עזרא

ז רב לכם בני לוי. וזה פירושו שאמר להם
המעט (לו), ואמר הכתוב ויאמר משה אל קרח (לו)
כי הדבור הראשון עם קרח ועם כל עדתו (לח)
וזה עם הלויים (לט): ט המעט. הדבר מעט
הוא אצלכם (מ): לפני העדה לשרתם. בהביאם
את עולתיהם ואת זבחייהם (מא): י ויקרב
אותך. וכאשר הקריב אותך ואחריך (מב)
מה ראה לשנות זה עינו הטעתו ראה שלשלת גדולה יולאה ממנו שמואל שסקול כנגד משה וזה הרך
אמר בשבילו אני נמלט וכ"ד משמרות עומדות לבני בניו כולם מתנבאים צרות הקודש שנאמר כל
אלה בנים להימן לא) אמר אפשר כל הגדולה הזאת עתידה לעמוד ממני ואני אדום לב) לכך
נשתתף לבוא לאותה חזקה ששמע מפי משה שכולם אוזבדים ואחד נמלט. אשר יבחר ה' הוא הקדוש
טעה ותלה בעלמו ולא ראה יפה לפי שבניו עשו חטובה ומשה היה רואה יח) לג): רב לכם. דבר
גדול נטלתם בעלמיכם לחלוק על הקב"ה יע): ח) ויאמר משה אל קרח שמעו נא בני
לוי. החחיל לדבר עמו דברים רבים כיון שראוהו קשה עורף אמר עד שלא ישתתפו שאר השבטים
ויאבדו עמו אדבר גם אל כולם החחיל לזרו זהם שמעו נא בני לוי לד): ט) ולעמוד
לפני העדה. לשיר על הדוכן: י) ויקרב אותך. לאותו שירות כ) שהרחיק ממנו שאר

יהל אור
לוי כלפי טענות הלויים: (מ) וכת"א ויז"ע, הזעיר
הוא לכוון: (מא) ואתם משרתי העדה ושלוחיהם:
(מב) שקרב בני קהת שהיו נושאים את הארון בכהף:

מקורי רש"י
בט) תנומא ח' עס תנומא ב' עס נמד"ר פי"ח ס' מדרש
אגדס: ל) פי"ז: לא) דה"א כ"ה, ה': לב) כ"ה נמד"ר
פ' י"ט ט' וכתנומא ח' ה' תנומא ב' י"ב ילקוט תש"כ
ואני אוזבד: לג) תנומא ח' עס תנומא ב' עס נמד"ר
עס: לד) תנומא ח' ו' תנומא ב' י"ג נמד"ר פ' י"ט ע"י
ילקוט

ז רב לכם בני לוי. וזה פירושו שאמר להם
המעט (לו), ואמר הכתוב ויאמר משה אל קרח (לו)
כי הדבור הראשון עם קרח ועם כל עדתו (לח)
וזה עם הלויים (לט): ט המעט. הדבר מעט
הוא אצלכם (מ): לפני העדה לשרתם. בהביאם
את עולתיהם ואת זבחייהם (מא): י ויקרב
אותך. וכאשר הקריב אותך ואחריך (מב)
מה ראה לשנות זה עינו הטעתו ראה שלשלת גדולה יולאה ממנו שמואל שסקול כנגד משה וזה הרך
אמר בשבילו אני נמלט וכ"ד משמרות עומדות לבני בניו כולם מתנבאים צרות הקודש שנאמר כל
אלה בנים להימן לא) אמר אפשר כל הגדולה הזאת עתידה לעמוד ממני ואני אדום לב) לכך
נשתתף לבוא לאותה חזקה ששמע מפי משה שכולם אוזבדים ואחד נמלט. אשר יבחר ה' הוא הקדוש
טעה ותלה בעלמו ולא ראה יפה לפי שבניו עשו חטובה ומשה היה רואה יח) לג): רב לכם. דבר
גדול נטלתם בעלמיכם לחלוק על הקב"ה יע): ח) ויאמר משה אל קרח שמעו נא בני
לוי. החחיל לדבר עמו דברים רבים כיון שראוהו קשה עורף אמר עד שלא ישתתפו שאר השבטים
ויאבדו עמו אדבר גם אל כולם החחיל לזרו זהם שמעו נא בני לוי לד): ט) ולעמוד
לפני העדה. לשיר על הדוכן: י) ויקרב אותך. לאותו שירות כ) שהרחיק ממנו שאר

מנחת יהודה
(לו) מה שאמר כאן רב לכם, הוא מה שיפרש אח"כ (פ"ט)
המעט מכס: (לז) אחרי אמרו (פ"ה) וידבר אל קרח:
(לח) כלפי טענות הזכורות: (לט) והדבור שמעו נא בני
מנחת יהודה
טו) ובז"ל יש עוד נוסח "הרבה אמרתי לכם, דברים
הסהקבלים על הלב": טו) בתמיהה: יז) ובז"ל יש עוד
נוסח "אלא כיון שהחזיקו בטחולקת הפקירו עצמן למיתה
לכך נקראו חסאים": יח) וכתב הזכרון, וראיתי נוסחאות
ישנות שלא נכתב בהן כל אהו חסדרש סן, אמר להם
משה גבולות", עד כאן: יט) עיינו למעלה אות ד': כ) כי

לוי אתך ובקשתם גם כהנה :
 לכן אתה וכל עדתך הנעדים
 על יהוה ואהרן מה הוא כי תקונו
 עליו : יב וישלח משה לקרא דדתן
 ולאבירם בני אליאב ויאמרו לא
 נעדה : יג המעט כי העליתנו מארץ
 זבת חלב ודבש להמיתנו במדבר
 כי תשתרר עלינו גם השתרר :
 יד אף לא ארץ זבת חלב
 ודבש הביאתנו ותתן לנו נחלת

יא בְּכֵן אֶתְּ וְכִי כְּנִשְׁתָּךְ
 דְּאִדְּכִנְתָּן עַל יִי וְאֶהְרֹן
 מַה הוּא אֲרִי אֶתְרַעֲמִתָּן
 עֲלוּהִי : יב וְשִׁלַּח מֹשֶׁה
 לְמִקְרֵי לְדָתָן וְלְאֲבִירֵם
 בְּנֵי אֱלִיאָב וַאֲמָרוּ לֹא
 נִסְקָ : יג הַזֶּעַר אֲרִי
 אֶסְקֶתְנָא מֵאֲרַעָא עֲבָדָא
 חֲלָב וּדְבַשׁ לְקַטְלִיתְנָא
 כִּי תִקְוֶנוּ מֵהוּא כִּי תִקְוֶנוּ
 אֶתְרַבְרַבְתָּ עֲלֵנָא אֲפִי
 אֶתְרַבְרַבְתָּ : יד פָּרַם לֹא
 לְאֲרַעָא עֲבָדָא חֲלָב
 וּדְבַשׁ אֶעֱלִיתְנָא וַיְהִיבְתָא
 לָנָא אֶחְסַנְתָּ חֲקֵלִין
 וְכַרְמִין הָעֵינִי נִבְרִיא
 הָאֲנֹן תִּשְׁלַח לְעֹרָא לֹא
 רִשׁ"י

אבן עזרא

בקשתם גם כהונה (מג) : יא לכן על
 כן (מד) [ה] קשרתם אתה וכל עדתך שאתם
 נועדים על השם (מה), והטעם כמו ורוזנים
 נוסדו יחד על ד' ועל משיחו (תה' ב' ב')
 שעשו וועד להריב עם השם, וכן בהצותם
 על ד' (למטה כו ט), ויא' כי ה"א הנועדים
 נוסף (מו) [ו] : ואהרן מה הוא. מה פשעו,
 מה הוא עושה (מז) : יב לא נעלה. יתכן
 שהיה אהל מועד בתוך המחנה במקום גבוה,
 על כן מלת העלו מסביב, או מי שילך
 עולה (מח) [ו*] : יג המעט. הדבר קל (מט),
 כי מצרים בנגב ארץ ישראל, והבא מסצרים
 לארץ כנען באסת הוא עולה (נ) : כי תשתרר עלינו,
 העליתנו מסצרים כדי שתשתרר
 עלינו (נא) : גם השתרר, גם שררות רבות אתה ואחיד (נב) : יד אף לא אל ארץ זבת

עדת ישראל : (יא) לכן. בשביל כך אתה
 וכל עדתך הנועדים אתך על ה' כי בשליחותו
 עשיתי לתת כהונה לאהרן ולא לנו הוא
 המחלוקת הזו (לה) : (יב) וישלח משה
 וגו'. מכאן שאין מהזיקין במחלוקת לו) שהיה
 משה מחזיר אחריהם להשלימם בדברי שלום :
 לא נעלה. פיהם הכשילם שאין לבם אלא
 ירידה לו) : (יד) ותתן לנו. הדבר מוסב
 לעבודת השם, או אל המקום הנבחר וקרא
 כי העליתנו מארץ זבת חלב ודבש [ז] כי מצרים
 לארץ כנען באסת הוא עולה (נ) : כי תשתרר
 עלינו (נא) : גם השתרר, גם שררות רבות אתה ואחיד (נב) : יד אף לא אל ארץ זבת

קרני אור

חמו וחם על כבודו, ולפיכך נכל על פניו (רב"ט) וקרוב
 לזה דעת הרמב"ן : [ה] חינו כטעם על כן כמו שפי'
 הראב"ע, כי הים המאמר ססר הכשול, והוסיף הראב"ע
 מלת קשרתם על כן קשרתם (נתה"ט), ושד"ל פי' כי הוא
 מקרא קצר כפי' רמב"ן כמו שפי' רש"י לכן כל סודג קין
 (ברא' ד עו) : [ו] ושד"ל פי' כי מלת הנועדים מושכת עמה
 מלת הנועדים, אתה וכל עדתך הנועדים הנועדים על ד' :
 [ו*] גבי דין נופל לשון עלים, כמו ועלתה יבמתו השערה
 (דבר' כה ז) ויעלו חלילים בני' למשפט (שופ' ד ה) ובושו
 פלס השער (רות ד ח) (חוקוני) : [ז] כגד מס שהמטיל
 "אלא" אלא כדי שתשתרר עלינו : (נב) לא דיך שתשתרר

יהל אור

(מג) והוי"ו הוא וי"ו התנאי, ושעורו, וכאשר
 הקריב אותך ואת כל אחיך, אז רס לבך לבקש גם
 כהונה (נתה"ט) : (מד) ופי' על כן תדע מה שקשרתם
 אתה וכל עדתך : (מה) וחסר אחר תיבת "לכן" תיבת
 "קשרתם", וכה"א של "הנועדים" במקום שי"ן שאתם
 נועדים : (מו) ופי' אתם נועדים על ה' : (מז) מה
 עושה לכם ומה פשעו אלליכם שאתם מערערים עליו
 וכן פי' רב"ח : (מח) וכן פי' הרשב"ם : (מט) פי'
 הדבר קל הוא בעיניך : (נ) וכן כתב הח' ז"ל (ברא'
 לח ב) עיין ביאורי שם : (נא) ויפרש מלת כי בלשון

מקורי רש"י

סנכד' ק"י ח' במד'ר פי"ח כ' ילקוט שם : לז) תנחומא ח'
 ג' ו', תנחומא ג' ט"ו במד'ר פי"ח מדרש אגדה ילקוט תש"ן :
 שפוט

ילקוט שם : לה) תנחומא ח' שם תנחומא ב' שם במד'ר שם
 ילקוט שם : לו) תנחומא ח' ג' ו' תנחומא ב' ו' ,

במדבר טז קרח

אונקלוס

שָׂדֶה וְכָרֶם הָעֵינִי הָאֲנָשִׁים הָהֵם
 תִּנְקַר לֹא נַעֲקָה: טו וַיַּחַר לְמִשָּׁה
 מְאֹד וַיֹּאמֶר אֶל־יְהוָה אֶל־תִּפְּן
 אֶל־מִנְחָתָם לֹא חָמֹר אֶחָד מֵהֶם
 נָשָׂאתִי וְלֹא הִרְעֵתִי אֶת־אֶחָד

נָסַק: טו וַתִּקַּף לְמִשָּׁה
 לְחָדָא וַאֲמַר קָדַם יי לָא
 תִּקְבֵּל בְּרַעְוָא קָרְבָּנָהוֹן
 לָא חָמְרָא דְחַד מִנְהוֹן
 שְׁחָרִית וְלֹא אֲבֵאֲשִׁית

אבן עזרא

רש"י

על לא האמור למעלה כא) כלומר לא הביאותנו
 ולא נתת לנו נחלת סדה וכרם אמרת לנו
 מעלה אחת מעני מלריה אל חרץ טובה לח)
 וגו' משם הולאחנו ולא זל חרץ זבת חלב
 ודבש הביאותנו. אלא גורת עלינו להמיתנו
 במדבר שחמרת לנו במדבר הזה יפלו
 פגריכם למ). העיני האנשים ההם תנקר
 וגו'. הפילו אתה שולח לנקר את עינינו חס לא
 נעלה אליך לא נעלה מ): האנשים ההם.
 כאדם התולה קללתו בחזיריו: (טו) ויחר למשה
 מאד. נלטער עד למאוד כנ) מא) אל
 תפן אל מנחתם. לפי פשוטו הקטורת
 שהם מקריבין לפניך מחר אל תפן אליהם כנ)
 יהמדרש אומר כד) יודע אני שיש להם חלק
 בתמידי לבור אף חלקם לא יקובל לפניך
 לרצון שניחנו האש ולא תאכלנו סב): לא
 חמור אחד מהם נשאתי. לא חמורו של
 אחד מהם נטלתי כה) אפי' כשהלכתי ממדין
 ופנה אלי (סה) [ז*] כי לא נשאתי חמור אחד מהם, ופי' נשאתי משא עליו (סו):

חלב ודבש. והטעם שהוצאתנו ממקום טוב ואילו
 הביאותנו למקום טוב כמוהו, ונתת לנו שדה וכרם
 כאשר היה לנו במצרים ותבקש שררה (נג) היינו
 סובלים (נד), רק הפירתנו ממקום טוב ששדותינו
 וכרמנו, ולא הביאותנו אל מקום כמוהו, ולמה
 תבקש שררה: העיני האנשים ההם. טעמו
 תרצה לנקר עיני האנשים ההם, רמז ליוצאים
 סמצרים (נה), כאילו אמר תרצה לנקר העינים
 שלא תראינה (נו), כי זה שעשית לנו נראה הוא
 לעינים (נו), ודרך משל לומר סגורות הן עיני
 פלוני על כן לא יראה, על כן לא נעלה, וי"א
 התרצה להחשיך העינים שלא תראינה, כלומר
 אחיות עינים אתה עושה לנו (נה) לא נעלה וי"א
 אילו היית סנקר עינינו לא נעלה (נט), ואמר
 האנשים ההם, על דרך בני אדם חסרי דעת שלא
 ירצו לדבר על נפשם בננאי (ס), והנכון בעיני
 שסלת האנשים ההם רמז לזקנים שהיו עם משה,
 כי כן כתוב וילכו אחרינו זקני ישראל (פ'כה) (סא):
 טו ויחר. זה הדבור (סב), כבר פירשתי כי העולה
 והסנחה סארכת האף על הרשעים (סג) ודתן
 ואבירם היו אנשים גדולים והקריבו מנחה קודם
 זה המעשה (סד), וזה טעם אל תפן אל מנחתם
 ופנה אלי (סה) [ז*] כי לא נשאתי חמור אחד מהם, ופי' נשאתי משא עליו (סו):

קרני אור

יהל אור

עלינו אתה, אלא שגם אהיך תשתרר עלינו, וחלקך
 שררות לאהרים, וכד"ק וכבא"י "או אתה או אהיך",
 וככ"י "או אתה ואהיך" וכרמב"ן הגי' "או אתה
 ואתה" (נד) שתתנהג בשררה עלינו. (נה) הם עדת ישראל:
 (נו) המעשים שעשית לנו. (נז) הוא דבר נכר ונראה לעינים: (נה) שלא נראה היטיב מה שתעשה לנו:
 (נט) וכן פי' רש"י ז"ל. (ס) כי היה ראוי לומר "העינינו": (סא) רצו בזה שיתפתו עמם גם זקני
 ישראל: (סב) פי' הדבור שדכרו לו, העיני האנשים ההם תנקר וכתב בעל ס' המ"ב ויתכן שז"ל "על זה
 הדבור": (סג) וע"כ התפלל שלא יאריך להם אלא יענישם מיד: (סד) כחשכם שיקובל מנחתם: (סה) אלא
 ופנה אלי ע"ד ויכע ד' אל הכל, ואל קין ואל מנחתו לא שעה (כרא' ד) וזהו שאמר אה"ז: (סו) פי' לא

להן משה המעט מכס כי הכדיל, אמרו הם המעט כי העליתנו
 (רכ"ח): [ז*] חשבוני שאין זה בקשה ממה כי זה בלי ספק
 לא היה לך לזאת הבקשה, כי הם היו עושים כנגד ד',
 ואלהן אהיך: (נג) ותבקש להשתרר עלינו: (נד) שתתנהג בשררה עלינו. (נה) הם עדת ישראל:
 (נו) המעשים שעשית לנו. (נז) הוא דבר נכר ונראה לעינים: (נה) שלא נראה היטיב מה שתעשה לנו:
 (נט) וכן פי' רש"י ז"ל. (ס) כי היה ראוי לומר "העינינו": (סא) רצו בזה שיתפתו עמם גם זקני
 ישראל: (סב) פי' הדבור שדכרו לו, העיני האנשים ההם תנקר וכתב בעל ס' המ"ב ויתכן שז"ל "על זה
 הדבור": (סג) וע"כ התפלל שלא יאריך להם אלא יענישם מיד: (סד) כחשכם שיקובל מנחתם: (סה) אלא
 ופנה אלי ע"ד ויכע ד' אל הכל, ואל קין ואל מנחתו לא שעה (כרא' ד) וזהו שאמר אה"ז: (סו) פי' לא

מנחת יהודה

מקורי רש"י

לח) שמות ג' י"ז: לט) למעלה י"ד כ"ט: ס) עיין מדרש אגדה,
 פס"ז: מא) עיין מנחת יהודה: סב) תנחומא ח' ו' תנחומא ב'
 ויש נוסחאות ברש"י "עד
 לפי שעל דתן ואבירם אמר כן
 ע"י להקטיר קטורה עי"ש: כד) וב"ל "ומדרשו":
 אבל הוא תאר השם בעצמו וחמור
 סמוך

קרח היה בן בני של קהת, שהיו נושאים את הארון
 בכהן: כה) רצונו שסלת לא עומדה במקום. שנים:
 כב) אין פירושו שכעס אלא שנצטער, וכ"ה (תנחומא א'
 ו', תנחומא ב' י"ז) נצטער לחרא, והוא תרגום של
 לאחת" וכ"ה הגי' ברד"א, והיא גי' ששובשת: כג) וע"ז כתב הרמב"ן ואינו נכון, לפי שעל דתן ואבירם אמר כן
 שחרה לו על דבריהם, והם לא היו בתוך העדה הנוצרים על ד' להקטיר קטורה עי"ש: כד) וב"ל "ומדרשו":
 כס) פי' שאין אחד תאר לחמור עד שיתפרש לא נשאתי מהם חמור אחד, אבל הוא תאר השם בעצמו וחמור
 סמוך

אונקלוס

במדבר טז קרח עה 149

מֵהֶם: מִי וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-קִרְחָה
 אֶתָּה וְכָל-עֲדֹתֶיךָ הֵיוּ לִפְנֵי יְהוָה
 אֶתָּה וְהֵם וְאַהֲרֹן מֵחֵר: " וַקְּחֶנּוּ
 אִישׁ מִחֲתָתוֹ וּנְתַתֶּם עֲלֵיהֶם
 קִטְרֹת וְהִקְרַבְתֶּם לִפְנֵי יְהוָה אִישׁ
 מִחֲתָתוֹ חֲמִשִּׁים וּמֵאתַיִם מִחֲתָת
 וְאֶתָּה וְאַהֲרֹן אִישׁ מִחֲתָתוֹ:
 יח וַיִּקְחוּ אִישׁ מִחֲתָתוֹ וַיִּתְּנוּ
 עֲלֵיהֶם אִישׁ וַיִּשְׂימוּ עֲלֵיהֶם קִטְרֹת
 וַיַּעֲמֶדּוּ פֶתַח אֹהֶל מוֹעֵד וּמֹשֶׁה
 וְאַהֲרֹן: יט וַיִּקְהַל עֲלֵיהֶם קִרְחָה אֶת־
 כָּרְהֵעֵדָה אֶל-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד

ית חד מנהון: טו ויאמר
 משה לקרח את וכל
 בני שתך הווי זמינין לקדם
 את ואנון ואהרן
 מחר: יז וסכו גבר
 מחתיתה ותשוון עליהון
 קטורת בוסמין ותקרבוון
 קדם יי גבר מחתיתה
 מאתן וחמשין מחתין
 זאת ואהרן גבר
 מחתיתה: יח ונסיכו גבר
 מחתיתה ויהבו עליהון
 אשתא ושויאו עליהון
 קטורת בוסמין וקמו
 בתרע משפן זמנא
 ומשה ואהרן: יט ואכניש
 עליהון קרח ית פל
 פנשתא לתרע משפן
 זמנא ואהגלי יקרא די

אבן עזרא

ולא הרעתי. בשום דבר: טז ויאמר משה
 אל קרח. וכבר אמר בן (טז), רק הטעם
 כאשר אמר משה לקרח היו לפני ד', לקחו
 איש מחתתו (סה) [ח]: מחר. והוא היום
 שקרא משה לדתן ואבירם (סס), ויתכן
 שקראם קודם, והוא הנכון בעבור סלת בקר (ע):
 יח ומשה ואהרן. עמס (עא) [ט]:

מחתתו. החמשים ומאתים איש שזכרם: (יט) ויקהל עליהם קרח. בדברי לילנות
 כל הלילה הוא הלך אלל השבטים ופתח אותם כסבורין אתם שעלי לבדי אני מקפיד

קרני אור

ואין ספק שהוא לא יפנה אל מנחתם, ולזה ידמה שיכיס
 ענינו כמו זכור מלמטה אל תוסף (לויב מ לז) שאינו בקשה
 אך הוא ספור הענין, וכזה אמר משה, הנה אין ספק
 שאחיה אל מפן אל מנחתם (רלב"ג) ועיין רש"י, רמב"ן
 ורב"ם מה שביארו בזה: [ח] עיין רמב"ן מה שביאר בזה:
 [ט] עיין יכל אור, וכן תיוב"ע וקמו בתרע משפן זמנא
 מציטרא חד, ומשה ואהרן מציטרא: מד:

מנחת יהודה

ספור אליו, ופי' חמור של אחד מהם, והרשב"ם פי'
 אפילו חמור אחד לא נשאתי פהם, עיין בהבנת הכקרא
 טח שהעיר עליו: טז) הנה ביאר רש"י דברי הרננו
 אונקלוס, והביא זה לפרש העברית, כי באמת לפי פשוטי
 כי נשאתי כאן הוא מענין סס (הסעסר): כז) פי' שעבודו
 סן השם "שחור" או השם "שחור". גזור כסנו, וכן מצינו
 ג"כ מלשון מלוכה (גל"ג): כט) ואינו מוסב על אחרים:
 ויפרש

רש"י

למלכים והרכבתי את אשתי ואת בני על
 החמור והיה לי ליטול אותו החמור משלהם
 לא נטלתי אלא משלי מג). ותרגום אונקלוס
 שחרית לשון חרמי כו) כך נקראת אנגריא
 של מלך כז) שחור כח): טז) והם.
 עדמך כט): יז) והקרבתם וגו' איש
 מחתתו. החמשים ומאתים איש שזכרם: (יט) ויקהל עליהם קרח. בדברי לילנות
 כל הלילה הוא הלך אלל השבטים ופתח אותם כסבורין אתם שעלי לבדי אני מקפיד

יהל אור

חמור אחד משלהם נשאתי משה עליו: (טז) וכד"ק,
 ובמק"מ, וכבר נאמר כן למעלה פ' ה: (סה) וכן
 עשו, ובאותה טעם לקחו איש מהתנו, וכד"ק וקחו
 איש מחתתו מחר" כי לא בא להודיענו רק שעשו כן
 ביום מחר: (סע) ובזה היום לקחו המהתות:
 נע) שמורה שהקריאה היתה ביום שלפני זה, ואמר
 למחר בבקר וידע השם את אשר לו: (עא) אך הם

מקורי רש"י

י"ח במד"ר פי"ט י' מדרש אגדה ילקוט תש"ן: מג) מנחומא
 א' טס מנחומא ב' י"ט במד"ר פי"ח י' שמ"ר פ"ד ילקוט
 חש"י ילקוט שמואל קי"ח אגדת שמואל פי"ד מדרש אגדה:
 היה נכון לאמר לא חמור אחד מהם לקחתי, ולזה אמר
 שעולו של מלך (כ"ט, ע"ח, ב'): כח) והוא פעל גזור סן
 במשגה (אבות פ"ג סט"ז) ונוח לתשזורת, ופי' המפרשים
 ג"כ מלשון מלוכה (גל"ג): כט) ואינו מוסב על אחרים:
 ויפרש

במדבר טז קרח

אונקלוס

וירא כבוד יהוה אל כל העדה :
 ם שלישי כ וידבר יהוה אל משה ואל
 אהרן לאמר : כא הבדלו מתוך
 העדה הזאת ואכלה אתם כרגע :
 כב ויפלו על פניהם ויאמרו אל
 אלהי הרוחות קכל בשר האיש
 אחד יחטא ועל כל העדה
 תקצף : ם כג וידבר יהוה אל משה
 לאמר : כד דבר אל העדה לאמר

לכל בנשׂתא : כ ומליל יי
 עם משה ועם אהרן
 למימר : כא אתפרשו כגו
 בנשׂתא הדא ואשיצי
 יתהון פשעה : כב ונפלו
 על אפיהון ואמרו אל
 אלה רוחיא לכל בשרא
 נברא חד יחוב ועל כל
 בנשׂתא יהי רגזא :
 כג ומליל יי עם משה
 למימר : כד מלל עם
 בנשׂתא למימר אסתלקו
 מסחור סחור למשכנא
 דקרח דתן ואבירם :

אבן עזרא

רש"י

כא הבדלו. כי היו עמם פתח אהל מועד (עב) :
 כב ויפלו על פניהם. להתפלל : וטעם אל. מורה
 שיש לו כח לכלותם כרגע, והוא אלהי הרוחות
 והטעם פוי אל (עג) כי יוכל לכלותם, כי
 הרוחות בידו הם : האיש אחד יחטא. הוא
 קרח שהקהיל על משה ועל אהרן כל העדה,
 וי"א כי טעם אל אלהי הרוחות, כי בידו כח
 לחסש הרוחות כי הוא אלהיהם, והוא ידע
 כי האחד שהוא קרח חטא לבדו, וגם אם
 החטיא אחרים (עד), והנכון בעיני כי טעם
 הבדלו מתוך העדה הזאת, הם קרח וכל
 עדתו (עד*) [י] ואש יצאה ואכלתם, וכלתם
 כרגע (עה) : כד למשכן קרח. הנכון בעיני
 שהיה לקרח אהל לאדם שלו ולרכושו רחוק
 מסחנה הלויים, והיה עם אהלו אהלי דתן
 ואבירם, כי לא יחנו סביב המשכן, כי אם
 הלויים לבדם (עו), ומזה הכתוב נלמוד, כי בעל הדגל היה חונה קרוב מסחנה הלויים (עז) :

חיני מקפיד אלא בשביל כולכם אלו באין
 ונוטלין כל הגדולות לו המלכות ולאחיו
 הכהונה עד שנתפתו כולם (ז מד) : וירא
 כבוד ה'. כא צעמוד ענן : (כב) אל
 אלהי הרוחות. יודע מחשבות לא) אין
 מדתך כמות צער ודם מלך צו"ד ססרחה
 עליו מקלת מדינה חינו. יודע מי החוטא
 לפיכך כשהוא כועס נפרע מכולם אבל אתה
 לפניך גלויות כל המחשבות ויודע אתה מי
 החוטא מה) האיש אחד. הוא החוטא
 ואתה על כל העדה תקטוף לב) אמר הקצ"ה
 יפה אמרת אני יודע ומודיע מי חטא ומי
 לא חטא (מו) : (כד) העלו וגו'. כתרגומו

קרני אור

יהל אור

[י] וכן פוי רב"מ ארע"ם, וכ"ס דעת רבינו מנחם
 הביאו הרמב"ן והרמב"ן השיג ע"ז, כי לא היה
 ראוי לומר על קרח דתן ואבירם שלשה אנשים
 סבדלו מתוך העדה, כי אינם עדה, ואין ישראל בתוכם
 כת"י כתוב, ואם ההטיא אחרים : (עד*) ולא עדה ישראל : (עה) ונטרף קרח ור"ן איש עדתו : (עו) יצא
 לכל יקשה, אחרי שקרח היה מבני קהת נושאי הארון הלא היו הם סביבות הארון במחנה הלויים, ואיך
 יאמר הכתוב, העלו מסביב למשכן קרח דתן ואבירם ויאמר שהנכון שהיה לקרח אהל לאדם שלו ולרכושו
 סמוך לאהלי דתן ואבירם : (עז) כי בכל דגל מהארבעה דגלים היה ג' שכטים, והלויים היו עומדים באמצע

עמדו לצדנה : (עב) כמ"ס (פ' יט) ויקהל עליהם קרח
 את כל העדה אל פתח אהל מועד : (עג) שמלת אלהי
 הרוחות הוא פוי למלת אל : (עד) כי אעפ"י שהחטיא
 אחרים, העל הרבים תלוי בו, וכפוי רב"ה וכס'
 (עה) ונטרף קרח ור"ן איש עדתו : (עו) יצא
 לכל יקשה, אחרי שקרח היה מבני קהת נושאי הארון במחנה הלויים, ואיך
 יאמר הכתוב, העלו מסביב למשכן קרח דתן ואבירם ויאמר שהנכון שהיה לקרח אהל לאדם שלו ולרכושו
 סמוך לאהלי דתן ואבירם : (עז) כי בכל דגל מהארבעה דגלים היה ג' שכטים, והלויים היו עומדים באמצע

מנחת יהודה

מקורי רש"י

מד) תנחומא ח' ו' תנחומא ב' י"ט במד"ר פיי"ה י' ילקוט
 תש"כ: מה) תנחומא ח' טס תנחומא ב' טס במד"ר
 פיי"ט, י"א: מו) תנחומא ח' טס תנחומא ב' טס במד"ר

ל) ויפרש מלת עליהם נגדם, שגם רוב העם נהפחו אחר
 קרח (שד"ל) : לא) ואין פוי אלהי הנשמות : לב) רצונו
 שהה"א של האיש איננו לתיסה, שאילו כן היתה ראויה
 להגיד פתח כמו האיש כמוני יברח (נחמיה ל' י"א) אך

הָעֵלּוּ מִסְבִּיב לְמִשְׁכַּן קָרַח דָּתָן
 וְאַבִּירָם: כה וַיִּקַּם מֹשֶׁה וַיֵּלֶךְ אֶל־
 דָּתָן וְאַבִּירָם וַיֵּלְכוּ אַחֲרָיו וַקְּנִי
 יִשְׂרָאֵל: כו וַיְדַבֵּר אֶל־הָעֵדָה
 לֵאמֹר סוּרוּ נָא מֵעַל אֹהֲלֵי
 הָאֲנָשִׁים הָרָשָׁעִים הָאֵלֶּה וְאַל־
 תִּגְעוּ בְּכָל־אֲשֶׁר לָהֶם פֶּן־תִּסָּפוּ
 בְּכָל־חַטָּאתָם: כז וַיַּעֲלוּ מֵעַל
 מִשְׁכַּן קָרַח דָּתָן וְאַבִּירָם מִסְבִּיב
 וּדָתָן וְאַבִּירָם יָצְאוּ נֹצְצִים פֶּתַח
 אֹהֲלֵיהֶם וּנְשֵׂיהֶם וּבְנֵיהֶם וְטַפָּם:
 כח וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה בְּזֹאת תִּדְעוּן כִּי־
 יְהוָה שְׁלַחְנִי לַעֲשׂוֹת אֵת כָּל־

כה וקם משה ואילף לות
 דתן ואבירם ואזלו
 בתרוהי סבי ישראל:
 כו ומליל עם פנשתא
 למימר זורו כען מעלוי
 משכני גבריא חביא
 האלין ולא תקרבון בכל
 די דהון דלמא תלקון
 בכל חו בי הון:
 כז ואסתלקו מעלוי
 משכנא דקרח דתן
 ואבירם מסחור סחור
 ודתן ואבירם נפקו קימין
 בתרע משכני הון
 ונשיהון ובני הון
 וטפלהון: כח ואמר משה
 בדה תדעון ארי יי
 שלחני למעבד ית כל
 עובדי האלין ארי לא

אבן עזרא

רש"י

כה זקני ישראל הנכון בעיני שהם השבעים
 הזקנים הנבחרים (עח): כו ואל הנעו בכר
 אשר להם. שאם באו להציל מסוגם, ירדו
 חיים שאול כמו הם: בכל חטאתם. בעבור
 רוב חטאתם (עט): כז ובניהם, הגדולים:
 וטפם. קטנים וקטנות (פ): כח לעשות את
 כל המעשים. להחליף הבכורים בלויים (פא) [יא].
 ודע כי דבר גדול היה (פב) ומכעים לאשר
 מעלה עד כ' שנה וכאן אבדו אף יונקי שדים (ג): (כח) לעשות את כל המעשים

חסתלקו מסביבות מסכן קרח (ג): (כה) ויקם
 משה. כסבור שישאלו לו פנים ולא עשו מזו):
 (כו) יצאו נצבים. בקומה זקופה לחרף
 ולגדף (מח) כמו ויסילכ מ' יוס דגלית (מט):
 ונשיהם ובניהם וטפם. בוא וראה כמה
 קשה המחלוקת שהרי צ"ד של מטה אין
 עונשין אלא עד שיציא שתי שערות וצ"ד של
 מעלה עד כ' שנה וכאן אבדו אף יונקי שדים (ג):

קרני אור

יהל אור

עיי"ש, אך גם השגת הרמב"ן ז"ל אינה עולה יפה, כי
 עדת קרח היו גם הר"ן איש מקריבי הקטרת, וגם קרח
 היה עמהם ונשרפו, וקרח היה מן הנשרפים כמ"ש (למטה
 זו ה) למען אשר לא יקרב איש זר אשר לא מודע אהרן
 הוא להקטיר קטרת לפני ד' ולא יסו כקרח וכעדמו,
 ועדתו הם הר"ן איש מקריבי הקטרת ועיין בפ"י סח' ז"ל
 (פ' לה): [יא] אין ענינו (כדעת הרמב"ן והמבאר) שחדשו

עם הארון, וראובן שהיה בעל הדגל היה קרוב מהמהנה
 יותר משמעון ומגד שהיו אחריו על לבאו, וכן בעלי
 דגל האחרים, ומה ילא השתתפות דתן ואבירם בני
 ראובן עם הלויים, והתקרבות אהלי דתן ואבירם עם
 אהל קרח: (עח) וכן פי' רב"ח: (עט) והבי"ת במקום
 בעבור, ויאמר הרמב"ן, וא"כ יהיה זה כעעס,
 ותבט אשתו מאחריו ותהי נליב מלח (ברא' יע כו):
 (פ) הוא שם כולל, קבוץ ילדים קטנים וקטנות:

מנחת יהודה

מקורי רש"י

שם: (מז) תנחומא א' ס' תנחומא ב' כ' במד"ר פי"ח היא לידיעה, והתיבה היא ועל כל העדה הקצוף (רו"ח) =
 כ' ילקוט טש"נ: (מח) תנחומא א' ג' ומ' תנחומא ב' ו' (ג) לפי שנראה מהכתוב שהיה מצוה אותם שישתלקו
 וכ"כ במד"ר פי"ט ד' ילקוט תשנ"ב מדרש אגדה: (מט) ש"ס י"ז: (ג) תנחומא א' ג' תנחומא ב' ו' במד"ר פי"ט ד' =
 תנחומא

הַמַּעֲשִׂים הָאֵלֶּה כִּי לֹא מִלְּבִי :
כִּי אִם כְּמֹת כָּל אֲנָשָׁא יִמְתּוּן אֲלֵין
אֵלֶּה וּפְקֻדַת כָּל־הָאָדָם יִפְקֹד
עָלֵיהֶם לֹא יְהוּה שְׁלַחְנִי : ל וְאִם בְּרִיאָה
יִבְרָא יְהוּה וּפְתַחַת אֲרֻעָא יִתְּ
פּוּמָה וּבְלַעַת יִתְהוּן וְיִתְּ
כָּל דִּי לְהוּן וְיִתְהוּן כְּדִ
חֵיין לְשִׂאֵל וְתִדְעוּן אֲרִי
אֲרִיזוּ גְבִרָא הָאֲלֵין
קָדָם יי : לֹא וְהוּה כְּדִ
שִׂיזִי לְמַלְלָא יִתְּ כָּל
פְּתִיגָא הָאֲלֵין
וְאִתְּבַזְעַת אֲרֻעָא דִּי

מַרְעוּתִי: כִּי אִם כְּמֹתָא
 דְּכָל אֲנָשָׁא יִמְתּוּן אֲלֵין
 וְסַעְרָא דְּכָל אֲנָשָׁא
 יִסְתַּעַר עֲלֵיהוּן לֹא יי
 שְׁלַחְנִי: ל וְאִם בְּרִיאָה
 יִבְרָא יְהוּה וּפְתַחַת אֲרֻעָא יִתְּ
 פּוּמָה וּבְלַעַת יִתְהוּן וְיִתְּ
 כָּל דִּי לְהוּן וְיִתְהוּן כְּדִ
 חֵיין לְשִׂאֵל וְתִדְעוּן אֲרִי
 אֲרִיזוּ גְבִרָא הָאֲלֵין
 קָדָם יי: לֹא וְהוּה כְּדִ
 שִׂיזִי לְמַלְלָא יִתְּ כָּל
 פְּתִיגָא הָאֲלֵין
 וְאִתְּבַזְעַת אֲרֻעָא דִּי

אבן עזרא

רש"י

איננו מאמין להסיר הבכורים מכהונתם, ולהשיב הפעלה למשפחת משה לברו (פג), וכל זה היה בעבור מעשה העגל (פד), כי ויעלו עולות וינשו שלמים (שמות לב ו) הבכורים העלום, כי הם היו לבדם הכהנים, ובני לוי הרנו עובדי העגל (פה), ויש בכאן שאלה, ותשובתה בפ' וילך משה (פו): ל בריאה, י"א שהיא תורה על הסצא פה שלא היה (פז) וכבר פירשתי (פח) שאין המלה רק סגורת וברא אתהן (יחז' כג טז) (פט) וכבר נבקעו סדינות רבות וירדו הדרים בהן שאולה, והנה פירושה כשעם גורה (ג): ופצתה האדמה את שיה. כמו ופתחה, וכן יסצה פיהו (איוב לה טז), וכבר רמזתי בעבור היות נשמת האדם העליונה תיכונה (לא) תדבר על הגבוהים מסנה כדרך ארמונה שהוא הגוף, וכן על השפלים מסנה (לג) להבין השומעים (לג):

האלה. שעשיתי על פי הדבור לתת לאהרן כהונה גדולה ובניו סגני כהונה ואללפן נשיא הקהתי: (כט) לא ה' שלחני. אלא אני עשיתי הכל מדעתי וזדין הוא חולק עלי: (ל) ואם בריאה. חדסה: יברא ה'. להמית אותם במיתה שלא מת צה אדם עד הנה ומה היא הבריאה ופלתה האדמה את פיה ותכלעם אז וידעתם כי נאלו הם את ה' ואני מפי הגבורה אמרתי ורבותינו פירשו נא והנה פירושה כשעם גורה (ג): ופצתה האדמה את שיה. כמו ופתחה, וכן יסצה פיהו (איוב לה טז), וכבר רמזתי בעבור היות נשמת האדם העליונה תיכונה (לא) תדבר על הגבוהים מסנה כדרך ארמונה שהוא הגוף, וכן על השפלים מסנה (לג) להבין השומעים (לג):

הבכורים כלויס: (פג) ולאינו מאמין היה מכעים אותו במאוד: (פד) ובעבור חטא העגל החליפס השם: (פה) ע"כ החליפס השם כלויס: (פו) יש פירושים רבים ע"ז, וכחכ המוסוט אחר שהח' ז"ל לא רצה לרמוז בזה יותר, ראוי לכל נאמן רוח לכסות דבריו, ואף כי מים עמוקים עלה בלב איש ואיש תכונה ידלנה: (פז) זכ"ה דעת הרמב"ן שכתב ואין אלניו בלה"ק בהולאת היש מאין אלא לשון "ברא", וכן פי' הרד"ק זהרדי"א: (פח) בבראשית (א א): (פט) שהוא לשון בריתה וגזרה: (ג) שהוא כמו גזרה שגור, שכן מוכיח המעשה שיאמר הכתוב ופלתה האדמה את פיה:

(לא) ר"ל שנפש האדם היא אמלעית בין העליונים והתחתונים, פי' בין הגופניים ובין השפלים הנפרדים: (לג) וכן כתב הח' ז"ל (דבר' לב א) וכבר רמזתי לך על נשמת אדם שהיא אמלעית בין הגבוהים לשפלים, והיא תדמה הכל על צורת היכלה (פי' היכל הנשמה הוא הגוף שיש לו איברים והושים, תדמה כל הדברים על צורת הגוף שלה, כדי שחבין בהם כל מה שיוגד לה מהם, ואומרת עיני ה', פי' ה' אזני ה', יד ה', וכן בשפלים, פי' הארץ, כנפות הארץ, יד הירדן): (לג) וכן יאמר כאן, ופלתה האדמה את פיה:

סנחת יהודה

בקורי רש"י

מסביב ללכת למשכן קרח, שכן יורה למ"ד למשכן: יבאר שהלמ"ד נוספת כלמ"ד לאבנר (ש"ב ג' ל'):

(גא) תנחומא ח' י"א הוספה לתנחומא ב' קרח אית ג' סנהד' ק"י ח' גמל"ר פי"ס כ' מדרש אגדה ילקוט, פס"ו:

תנחומא

וּתְבַקַּע הָאֲדָמָה אֲשֶׁר תִּהְיֶיהֶם׃
 לֵב וְתִפְתַּח הָאָרֶץ אֶת־פִּיהָ וְתִבְלַע
 אֹתָם וְאֶת־בְּתֵיהֶם וְאֶת־כָּל־הָאָדָם
 אֲשֶׁר לְקֶרַח וְאֶת־כָּל־הַרְכוּשׁ׃
 לֹג וַיִּרְדּוּ הֵם וְכָל־אֲשֶׁר לָהֶם חַיִּים
 שְׂאֵלָה וְתַכְסֵם עֲלֵיהֶם הָאָרֶץ
 וַיֹּאבְדוּ מִתּוֹךְ הַקְּהָל׃ לֹד וְכָל־
 יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר סָבִיבֵיהֶם נָסוּ
 לְקֹלָם כִּי אָמְרוּ פֶּן־תִּבְלַעֵנוּ הָאָרֶץ׃
 לָה וְאֵשׁ יֵצֵא מֵאֵת יְהוָה וְהִתְאֵבַל

הַחוֹתִיהוֹן׃ לֵב וּפְתַחַת
 אֲרַעָא יֵת פּוּמָה וּבְלַעַת
 יִתְהוֹן וְיֵת אַנְשׁ פְּתִיהוֹן
 וְיֵת כָּל אַנְשָׁא דִי לְקֶרַח
 וְיֵת כָּל קְנִינָא׃ לֹג וּנְחָתוּ
 אַנְוֹן וְכָל דִי לְהוֹן כִּד
 חַיִּין לְשֹׂאוֹל וְחַפַּת עֲלֵיהוֹן
 אֲרַעָא וְאָבְדוּ מִנּוּ קְהָלָא׃
 לֹד וְכָל יִשְׂרָאֵל דִּי
 בְּסַחְרֵי גִי הוֹן עֲרָקוּ
 לְקֶלְהוֹן אֲרִי אֲסָרוּ
 דְלִמָּא תִּבְלַעֵנָא אֲרַעָא׃
 לְהַוְאֲשָׁתָא נִפְקַת מִן קָדָם
 יֵי וְאִכְלַת יֵת מֵאֵתָן
 וְחַסְשִׁין נִבְרָא מִקְרָבֵי

אבן עזרא

רש"י

לֵב ואת בתיהם. שם כלל לנשיהם ובניהם
 ושםם (לג) : ואת כל הרכוש, שהיה לכלם (לד) :
 לֹג וירדו הם. הטעם כאשר ירדו נסתמה
 הארץ ולא נראו (נה) : ותכס עליהם. הארץ
 : לעצמה (נו) : ויאבדו. בעבור מות בניהם העומדים תחתם (נז) : לֹד לקולם. בעביר קולם (לח) :
 לָה ה"א החכשים שושכת עצמה ואחרת עמה (לט) י"א קרח מהנבלעים היה, והראיה ותבלע אותם
 ואת קרח (למטה כו י), וי"א כי נשרף היה והעד ואת קרח במות העדה באכול האש (שם) (ק),
 וחז"ל אמרו כי נשרף ונבלע (קה), ולפי דעתי שלא נבקע רק מקום דתן ואבירם כי לא נזכר (קכ)
 וקרח היה עומד עם מחתתו עם אהרן ועם נשיאי העדה מקריבי הקטרת, וסוף הפסוק ואת קרח,
 איננה דבק עם ותבלע אותם, רק עם ובמות העדה (קג) [יב], ואם ישעון טוען ויאמר למה לא הוזכר
 קרח עם הישרופים, התשובה, כי אחר שהזכיר הכתוב שנשרפה עדתו שבאה לעזרה, אין
 צורך להזכיר קרח, כי מקל וחומר יודע הדבר, ובמזהו מרכבות פרעה וחילו (שמות טו ד) ולא
 הזכיר בשירה פרעה שטבע (קד), ובאמת טבע, כי בן כתוב ונער פרעה וחילו (תה' קלו, טו) (קה),
 והעד הנאמן כי קרח היה מהשרופים, ולא יהיה כקרח ובעדתו (למטה יז ה) (קו) :

אם בריאה פה לארץ מששת ימי בראשית
 מוטב ואם לאו יברא ה' (ר"ל יברא ה' הפה
 לכאן) (לד) : (לד) נסו לקולם. בשביל הקול
 בעצמה (נו) : ויאבדו. בעבור מות בניהם העומדים תחתם (נז) : לֹד לקולם. בעביר קולם (לח) :
 לָה ה"א החכשים שושכת עצמה ואחרת עמה (לט) י"א קרח מהנבלעים היה, והראיה ותבלע אותם
 ואת קרח (למטה כו י), וי"א כי נשרף היה והעד ואת קרח במות העדה באכול האש (שם) (ק),
 וחז"ל אמרו כי נשרף ונבלע (קה), ולפי דעתי שלא נבקע רק מקום דתן ואבירם כי לא נזכר (קכ)
 וקרח היה עומד עם מחתתו עם אהרן ועם נשיאי העדה מקריבי הקטרת, וסוף הפסוק ואת קרח,
 איננה דבק עם ותבלע אותם, רק עם ובמות העדה (קג) [יב], ואם ישעון טוען ויאמר למה לא הוזכר
 קרח עם הישרופים, התשובה, כי אחר שהזכיר הכתוב שנשרפה עדתו שבאה לעזרה, אין
 צורך להזכיר קרח, כי מקל וחומר יודע הדבר, ובמזהו מרכבות פרעה וחילו (שמות טו ד) ולא
 הזכיר בשירה פרעה שטבע (קד), ובאמת טבע, כי בן כתוב ונער פרעה וחילו (תה' קלו, טו) (קה),
 והעד הנאמן כי קרח היה מהשרופים, ולא יהיה כקרח ובעדתו (למטה יז ה) (קו) :

קרני אור

יהל אור

שני שלוש האל, כי זה כבר היו מסכימים בו, אבל עשמו
 כפירוש רש"י, למה לאהרן כהונה גדולה וכו', וכן למת
 הלויים משרתי הכהנים וגם ליעול העבודה מן הנכזרות
 כדברי הרשב"ע (שד"ל) : [יב] וע"ז כתב המבאר למת"ש,
 הגם עם שדבריו נראים דברי אמת לפי פשט המקרא שקרא
 בשם מקריבי הקטרת היה, כי לא הוזכר בבליעתם רק
 אלא הוא בעצמה היתה עליהם שום דבר, אלא היא בעצמה היתה כיוסו עליהם : (נו) ובעבור
 זאת נקראו הם חכודים : (נח) והלמ"ד במקום בעבור, וכן פי' החזקוני לקולם של נבלעים : (נט) כאילו כתוב
 החמשים והמאתים איש : (ק) ודעתם כי באכול האש קמי ג"כ הקרח : (קה) כג' (סנהד' קי, א) וזוה הושוו כל
 הדעות : (קכ) מקום אחר שנבקע : (קג) וסיים שם "באכל האש את חמשים ומאתים איש" (למטה כו י) :
 קד) ואעפ"י שסתם הכתוב ולא הזכיר טביעתו : (קה) ודוד המלך בחר זאת : (קו) וראשית הפ' למען אשר
 לא יקרב איש זר אשר לא מורע אהרן הוא להקטיר קטרת, ומוזה נראה כי היה מן השרופים :

(לג) וכת"ל וית אנש בתיהון : (לד) שם רכוש
 כולל כל ממון "ה"א האדם, מקנה הבהמה
 וכסף וזהב וכל מטלטלין : (לה) וכתב הרמב"ן כי בקיעת
 אדמה אינה בריאה מחודשת, אבל שתפתח ותסגור
 מיד כאדם הפותח פיו לבלוע ויסגור אותו אחרי
 בלעו, זה הדבר נחחדש ביום ההוא, וכן כתב רע"ס :
 (לו) פי' אין ותכס פועל יולא שהארץ כסתה עליהם שום דבר, אלא היא בעצמה היתה כיוסו עליהם : (נו) ובעבור
 זאת נקראו הם חכודים : (נח) והלמ"ד במקום בעבור, וכן פי' החזקוני לקולם של נבלעים : (נט) כאילו כתוב
 החמשים והמאתים איש : (ק) ודעתם כי באכול האש קמי ג"כ הקרח : (קה) כג' (סנהד' קי, א) וזוה הושוו כל
 הדעות : (קכ) מקום אחר שנבקע : (קג) וסיים שם "באכל האש את חמשים ומאתים איש" (למטה כו י) :
 קד) ואעפ"י שסתם הכתוב ולא הזכיר טביעתו : (קה) ודוד המלך בחר זאת : (קו) וראשית הפ' למען אשר
 לא יקרב איש זר אשר לא מורע אהרן הוא להקטיר קטרת, ומוזה נראה כי היה מן השרופים :

מנחת יהודה

(לד) הרע"ב הביא פי' רש"י ו"ל על פ' ל"ב שלא נמצא אצלינו, ותבלע אותם לקו בנופם לקו במסוגן וכו' :

את החמשים ומאתים איש
מקריבי הקטרת: ס יז א וידבר
יהוה אל משה לאמר: ב אמר אל
אלעזר בן אהרן הכהן וירם את
המתות מבין השרפה ואת האש
זרה הלאה כי קדשו: ג את מתות
החטאים האלה בנפשותם ועשו
אתם רקעי פחים צפוי למזבח כי
הקריבם לפני יהוה ויקדשו ויהיו
לאות לבני ישראל: ד ויקח אלעזר
הכהן את מתות הנחשת אשר
הקריבו השרפים וירקעום צפוי

קטרת בוסמיא: א ומליד
עם משה למימר:
ב אמר לאלעזר בן אהרן
כהנא ויפרש ית
מחתיא מבין יקדיא
נית אשתא ירחק להלא
ארי אתקדשו: ג ית
מחתיא חיביא האלין
דאתחיבו בנפשותיהון
ויעבדון יתהון פסין
רדידן חופאה לסדפחא
ארי קרבנון קדם י
ואתקדשו ויהיון לאת
לבני ישראל: ד ונסיב
אלעזר כהנא ית
מחתיא דנחשא
דקריבו יוקדיא
וברדידנון חופאה

אבן עזרא

ב זרה הלאה, מהסובח (ה): כי קדשו, כי
אחר שהקריבום לשם הנם קדושים (ב): ג את
מחתות החטאים, פוי מחתות (ג): ועשו
אותם, האומנים: רקעי פחים, כמו וירקעו
את פחי הזהב (שמות לט ג) ופוי כי קדשו,
כי הקריבום לפני ה' (ה): ויהיו לאות, לזכר
ולסימן (ו): ד וירקעום, המרקעים:

רש"י

היולא על בליעתן לה: (ב) ואת האש,
שבחך המחמות: זרה הלאה, לארץ מעל
המחמות: כי קדשו, המחמות ואסורין
בהגאה שהרי עשאו כל שרת לו):
(ג) החטאים האלה בנפשותם, שנעשו
פושעים בנפשותם שנחלקו על הקדוש ברוך
הוא: רקעי, רדודין: פחים, פסין מרודדין
טיב"ש בלע"ז לו): צפוי למזבח, למזבח הנחשת לה): ויהיו לאות, לזכרון שיאמרו
אלו היו מאותן שנחלקו על הכהונה ונשרפו: (ד) וירקעום, אינטיברי"ש בלע"ז לו):

קרני אור

דתן ואבירם והרכוש אשר לקרם, גם המשורר במלצמו
אמר, תפתח ארץ ותבלע דתן ותכס על עדת אבירם
(תה"ק יו), אך מה שאמר שחלת ואת קרם, דבוקה עם
מועד: (ב) וכן פוי הרמב"ן, וביאר עוד יותר בעבור שעשו כן עפ"י משה היו קדש, כי הם הקדישו אותם
לשמים: (ג) במאמר הקודם אמר המחמות, ועתה פוי מה הם, ואמר כי הם מחמות החטאים: (ד) שענינו
רדוד ושטיחה, ושם פוח הושאל לטם רקוע ומרודד דק, וכן ת"א פסין רדידן וכן פוי רש"י ו"ל, והיה
בטוי כאן לעשות מהמחמות כמין פסין דקיס לפוי למזבח: (ה) ז"ל, ופוי ויקדשו כי הקריבום
לפני ה' ולא גרסינן, כי קדשו כי כבר פוי אותה למעלה (כא"י): (ו) וכן פוי רש"י ז"ל:

יהל אור

(ה) כי הם הקריבו את הקטרת על מזבח הנחשת
הוא מזבח העולה הנחון פתח אהל מועד,
כמ"ש (פ' ית) ויקחו וגו' וישימו וגו' ויעמדו פתח אהל
מועד: (ב) וכן פוי הרמב"ן, וביאר עוד יותר בעבור שעשו כן עפ"י משה היו קדש, כי הם הקדישו אותם
לשמים: (ג) במאמר הקודם אמר המחמות, ועתה פוי מה הם, ואמר כי הם מחמות החטאים: (ד) שענינו
רדוד ושטיחה, ושם פוח הושאל לטם רקוע ומרודד דק, וכן ת"א פסין רדידן וכן פוי רש"י ו"ל, והיה
בטוי כאן לעשות מהמחמות כמין פסין דקיס לפוי למזבח: (ה) ז"ל, ופוי ויקדשו כי הקריבום
לפני ה' ולא גרסינן, כי קדשו כי כבר פוי אותה למעלה (כא"י): (ו) וכן פוי רש"י ז"ל:

מנחת יהודה

להקריב בחוץ אינו מקודש עיי"ש, וברא"ם הגי' שכבר
עשאו"ם: (ז) (דיענע מאכען): ית) ואם כי מזבח הנחשת
לא היה לו נג יבול תיות צפוי לקירות חסובח: (ט) אויס
דעהנען):

(ה) פוי בשביל חקל היצא סבקיעת הארץ ונפילת הבתים,
ודעת הרשב"ם מקול זעקתם, וכ"ה דעת הרמב"ן: (ז) עיין
ברמב"ן מה שהעיר ז"ל, ובא"ב ולא ירעתי פעם לאיסור
חזה, שהרי קטרת זרה הקריבו, וזה שעשה כלי שרת

לְמוֹזַבְתָּ: הַ זְכָרוֹן לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְמַעַן
 אֲשֶׁר לֹא יִקְרַב אִישׁ זָר אֲשֶׁר לֹא
 מִזֶּרַע אֹהֶרֶן הוּא לְהִקְטִיר קִטְרֹת
 לְפָנַי יְהוָה וְלֹא יִהְיֶה כִּקְרַח וְכַעֲדָתוֹ
 כֹּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה בְּיַד מֹשֶׁה לוֹ:
 פ וַיִּלְנוּ כָּל־עֵדֹת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
 מִמִּחֲרַת עַד־מֹשֶׁה וְעַד־אֹהֶרֶן
 לֵאמֹר אַתֶּם הַמֵּתִים אֶת־עַם יְהוָה:
 וַיְהִי בְּהִקְהַל הָעֵדָה עַד־מֹשֶׁה וְעַד־
 אֹהֶרֶן וַיָּפְנוּ אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וְהִנֵּה
 כַּסְּפוֹ הָעֵנָן וַיֵּרָא כְבוֹד יְהוָה:
 ח וַיָּבֹא מֹשֶׁה וְאֹהֶרֶן אֶל־פְּנֵי אֹהֶל
 מוֹעֵד: ט רביעי ט וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־

לְמוֹזַבְתָּ: הַ דְּכִרְנָא לְבְנֵי
 יִשְׂרָאֵל בְּדִיל דִּי לֹא יִקְרַב
 גְּבַר חִלּוּנֵי דִי לֹא מִזֶּרְעָא
 דְּאֹהֶרֶן הוּא לְאַסְקָא
 קִטְרֹת בּוֹסְמִין קָדָם יי
 זְכָרָא יְהוּ כְּקִרַח וְכַעֲדָתָהּ
 כֹּמָא דִי מְלִיל יי בִּידָא
 דְּמֹשֶׁה לֵה: י וְאַתְרַעְמוּ
 כָּל כְּנִשְׁתָּא דְבְנֵי יִשְׂרָאֵל
 מִיִּזְמָא דְבִתְרוּהֵי עַל
 מֹשֶׁה וְעַל אֹהֶרֶן לְמִימְרֵי
 אֲתוֹן גְּרַמְתוּן דְּמִית עֲמָא
 דִּי: י וְהִנֵּה בְּאַתְכַּנְשׁוֹת
 כְּנִשְׁתָּא עַל מֹשֶׁה וְעַל
 אֹהֶרֶן וְאַתְפְּנִיאוּ לְמִשְׁכַּן
 זְמָנָא וְהָא חִפְהֵי עֲנָנָא
 וְאַתְגְּלֵי יִקְרָא דִּי: ה וְעַל
 מֹשֶׁה וְאֹהֶרֶן לְקָדָם מִשְׁכַּן
 זְמָנָא: ט וּמְלִיל יי עַם

אבן עזרא

ה כאשר דבר די ביד משה לו, לאהרן, ויא
 כי לו שב אל קרח (ז) והוא רחוק בעיני (ט) [א]:
 ו ממחרת, זה היום, כי לעולם הוא סמוך (ט):
 אתם המתים, הטעם מה ראייה היתה זאת
 ששבט לוי הוא הנבחר, ונבחר אהרן לכהן
 גדול, ויתכן שבתפלתכם, או בהכמה שידעתם
 שרפתם הסקריבים (י): ז בהקהל העדה.
 כל קהלך ואחריה על היא למריבה (יא):
 ח ויבא משה ואהרן. בעבור שראו שנראה

רש"י

(ה) ולא יהיה בקרח. כדי שלא יהיה
 בקרח (מ): כאשר דבר ה' ביד משה
 לו. כמו עליו. על אהרן דבר אל משה
 שיהיו הוא וזניו כהנים לפיכך לא יקרבו איש
 זר אשר לא מזרע אהרן וגו' (מח) וכן כל לי
 ולו ולהם הסמוכים אלל דבור פתרוגם כמו
 כמו על. ומדרשו על קרח (ג) ומהו ביד
 משה ולא כתב אל משה רמו לחולקים על
 הכהונה שלוקין בלרעה (נג) כמו שלקה על
 יהל אור

קרני אור

במות סעדה, אינו לפי כוכב מניח סעמנים, כי סעמנא
 תחת ואת קרח, מנסיק יומר מן הסביר שנמלט ומבלע
 אותם, ועוד שכיב סעמנא ואת קרח סמל סעמנא, עיי"ש:
 [א] והרשב"ם וסרמנ"ן וטרלכ"ג פי' שקאי על אלעזר,
 כי ס"י דבר לו ביד משה שיקם את המסמות
 ויפסה אותם רקועי פסים צפוי למזכס, וע"ז סעיר סמנלר

(ז) ושני הפירושים הביאם רש"י ז"ל: (ח) שיהיה
 המכוון על קרח: (ט) ליום שלפניו, לא כן מלת מחר,
 כי יש מחר לאחר זמן: (י) וכן פי' הרשב"ם (כעצת
 הקסרה, וכן ת"א ויזב"ע. אתון גרמתון דמית עמא
 דהסס, שהאשימו אותם שנתנו הענה להקטיר קסרת,
 ומי יודעמה שיהיה סס בקסרת ועיין ברמב"ן וברב"ה:
 (יא) ובמקום שיאמר, אל" הוא לשבח כמו ויקהלו אל המלך שלמה (מ"א ח ב) וכאן יאמר, על"י:

מקורי רש"י

מנחת יהודה

(ט) כמו אשר על העדות ולא ימות (ויקרא ט"ז י"ג)
 שפי' כדי שלא ימות: (מא) עיין בנתה"ש מה שהעיר ע"ז:
 טו'

(גב) תנחומא ט' לו י"א תנחומא ב' לו ט"ז סכסד' ק"י
 ט"ז (ג) תנחומא ט' לו י"ג תנחומא ב' לו ט"ז בעל"ר

במדבר יז קרח

אונקלוס

מִשֶׁה לֵאמֹר: יְהִרְמוּ מִתּוֹךְ הַיְעָדָה
הַזֹּאת וְאִכְלָה אֶתְכֶם כָּרְגַע וַיִּפְּלוּ
עַל־פְּנֵיהֶם: יֵא וַיֹּאמֶר מִשֶׁה אֶל־
אַהֲרֹן קַח אֶת־הַמַּחֲתָה וְתֵן־עֲלֶיהָ
אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ וְשִׂים קִטְרֹת
וְהוֹלֵךְ מִהֵרָה אֶל־הַיְעָדָה וְכַפֵּר
עֲלֵיהֶם כִּי־יֵצֵא הַקֶּצֶף מִלְּפָנֵי יְהוָה
הַחַל הַנֶּגֶף: יב וַיִּקַּח אַהֲרֹן כֶּאֱשֶׁר
דִּבֶּר מִשֶׁה וַיֵּרֶץ אֶל־תּוֹךְ הַקֶּהֶל
וְהִנֵּה הַחַל הַנֶּגֶף בָּעַם וַיִּתֵּן אֶת־
הַקִּטְרֹת וַיִּכַּפֵּר עַד־הָעֵם: יג וַיַּעֲמֹד

מִשֶׁה לְמִימָר: י אֶתְפָּרֵשׁ
מִגּוֹ כְּנִשְׁתָּא הֲדָא וְאִשְׁיִצִי
יִתְהוֹן כְּשִׁעָה וְנִפְּלוּ עַל
אַפִּיהוֹן: יא וַאֲמַר מִשֶׁה
לְאַהֲרֹן סַב יֵת מַחֲתִיתָא
וְהַב עֲלֵה אֶשְׁתָּא מֵעַלְוֵי
מִדְבַּחָא וְשׁו קִטְרֹת
בּוֹסְמִיא וְאוֹבִיל בְּפִרְיעַ
לְכַנְשִׁתָּא וְכַפֵּר עַל־יהוֹן
אַרִי נִפְקֵר נְגוּזָא מִן קָדָם יֵי
שָׂרִי מוֹתָנָא: יב וְנִטִּיב
אַהֲרֹן כְּמָא דִי מְלִיל מִשֶׁה
וְהִט לְגו קֶהֶל וְהָא
שָׂרִי מוֹתָנָא בְּעַמָּא וַיִּהַב
יֵת קִטְרֹת בּוֹסְמִיא וְכַפֵּר
עַל עַמָּא: יג וְקָם בֵּין
סְתִיא וּבֵין חִיָּא וְאַתְפְּלִי

רש"י

אבן עזרא

כסלג נד) ועל כן לקח עוֹזִיה זלרעת נה):
(יא) וכפר עליהם. רז זה מסר לו מלאך
המות כשעלה לרקיע שהקטורת עולר המגפה
כדאי' במסכת שבת נו): (יג) ויעמוד בין
הצרות וגו'. אחז את המלאך והעמידו
על כרחו א"ל (המלאך) הגח לי לעשות
שליחותי א"ל משה לוני לעכב על ירך א"ל
אני שלוחו של מקום ואתה שלוחו של משה אומר כלום מלצו אלא מפי
הגבורה אם אין אתה מאמין הרי הקב"ה ומשה אל פתח אהל מועד בוא עמי ושאל נו)
וזה שנא' וישב אהרן אל משה. ד"א למה בקטרת לפי שהיו ישראל מליזין ומרגנים אחר
הקטורת לומר סם המות הוא על ידו מתו נדב ואזיבוא על ידו נשרפו חמשים ומאתים
איש אמר הקב"ה תראו שעולר מגפה הוא והחטא הוא הממית נח):

הכבוד: י הרמו. שישבו במקום הפרוסם
במחנה הלויים, והוא האהל, כאשר פירשתי
בסלת העלו (יב): ויפלו על פניהם. להתפלל:
יא את המהתה. הידועה (יג): ושים קטרת.
ולא אמר הקטורת והסשכיל יבין (יד) [ב]:
והולך. לשון צווי, כמו הושב את אביך (ברא'
מז ז) (יד*) ושרשו כמו הוליכי. (שמות ב
ט) (טו) וטעמו הובילי, כמו ילך עמך (טז):
אני שלוחו של מקום ואתה שלוחו של משה אומר כלום מלצו אלא מפי
הגבורה אם אין אתה מאמין הרי הקב"ה ומשה אל פתח אהל מועד בוא עמי ושאל נו)
וזה שנא' וישב אהרן אל משה. ד"א למה בקטרת לפי שהיו ישראל מליזין ומרגנים אחר
הקטורת לומר סם המות הוא על ידו מתו נדב ואזיבוא על ידו נשרפו חמשים ומאתים
איש אמר הקב"ה תראו שעולר מגפה הוא והחטא הוא הממית נח):

יהל אור

קרני אור

(יב) עיין (למעלה טו יב): (יג) מהקטרת, ע"כ בל
בה"א הידיעה: (יד) שאם אמר הקטרת בה"א הידיעה
היה הקטורת הידוע הכתובה בתורה, אבל מאחר שאמר
ושים קטרת, היה הקטרת לעולר המגפה מעפוש האויר,
כי הקטרת העולר המגפה אינו כקטרת הראוי לעבודה:
(יד*) לוי מזנין הפעל מנחי פ"י על משקל הושב את
אביך מן ישב: (טו) ששרשו ילך, עיין בפ"י הח"י ו"ל
שס, ובביאוריו: (טז) וכן ת"א ויוב"ע, ואוביל, ומוסב
מקורי רש"י

לנתה"ש וכחב, ולא הסכים עמכם מניח הטעמים, שחבר
מאמר' כאשר דבר וגו' עם מאמר ולא יהיה וגו' ונראה
לדעתו שעל קרם נאמר אף שהוא רמוק בעיני הראב"ע:
[ב] וע"ז כתב המבאר לנתה"ש, ולא ידעתי לפי זה מה
היה כוונתו בפסוק ושימו עליכן קטרת שהקריבו ר"ן איש
עם אחיו וכן מצאנו כמה פעמים המלה הזאת בלש"ה"א
הידיעה, וולתי אם הוזכרה כבר בלשון? לכן נראה
שאין זאת כונת הכתוב אבל היה הקטרת שהקריבו חמיר
וכ"פ הראב"ע, ופיין המעמר מה שכתב ע"ז, והצדיק את

מדרש אגדה סס"ז: נד) שמות ד' ו': נה) דה"א כ"ו י"ט: נו) דף פ"ט א' מדרש אגדה: נז) ממנוח א' תלום
ט"ז מדרש אגדה: נח) עיין מכלתא פ' בשלם:

בֵּין־הַמַּתִּים וּבֵין הַחַיִּים וַתַּעֲצֹר
 הַמִּנְפָּה: יד וַיְהִיו הַמַּתִּים בַּמִּנְפָּה
 אַרְבַּעַת עָשָׂר אֶלֶף וְשֶׁבַע מֵאוֹת
 מִלְּבַד הַמַּתִּים עַל־דִּבְרֵי־קָרַח:
 טו וַיֵּשֶׁב אֶהֱרֹן אֶל־מֹשֶׁה אֶל־פֶּתַח
 אֹהֶל מוֹעֵד וְהַמִּנְפָּה נֶעְצְרָה:
 פ הַמִּישִׁי טז וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה
 לֵאמֹר: יז דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 וְקַח מֵאֵתָם מִטָּה מִטָּה לְבַיִת אֶבֶן
 מֵאֵת כָּל־נְשֵׁי־אֲהֵם לְבַיִת אֲבֹתָם
 שְׁנַיִם עֹשָׂר מִטּוֹת אִישׁ אֶת־שְׁמוֹ
 תִּכְתֹּב עַל־מִטָּתוֹ: יח וְאֵת שֵׁם
 אֶהֱרֹן תִּכְתֹּב עַל־מִטָּה לְוִי כִּי
 מִטָּה אֶחָד לְרֹאשׁ בֵּית אֲבוֹתָם: יט וְהִנַּחְתֶּם
 בְּאֹהֶל מוֹעֵד לְפָנַי הַיְעֲדוֹת אֲשֶׁר אֹעֵד לָכֶם שְׁמָה:

מִתְנַא: יד וְהוּוּ דְמִיתוּ
 בְּמִתְנַא אַרְבַּעַת עָשָׂר
 אֶלְפִין וְשֶׁבַע מֵאָה בַר
 מִדְמִיתוּ עַל פִּלְגַתָּא
 דְקָרַח: טו וְתַב אֶהֱרֹן
 לְמֹשֶׁה לְתַרְעֵמֶשְׁפִּין זְמַנָּא
 וּמִתְנַא אֶתְכִּלִּי: טז וּמְלִיִּי
 יי עִם מֹשֶׁה לְמִימָר:
 יז מִלִּי עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 וְסַב מְנַהוּן חֲטָרָא חֲטָרָא
 לְבַיִת אֲבָא מִן כָּל
 רַבֵּי בְנֵי הוּן לְבַיִת
 אֲבֹתָהוֹן תְּרִי עֹשָׂר
 חֲטָרִין גְּבַר יֵת שְׁמָה
 תִּכְתֹּב עַל חֲטָרָה: יח וְיֵת
 שְׁמָא דְאֶהֱרֹן תִּכְתֹּב עַל
 חֲטָרָא דְלִוִי אֶרִי חֲטָרָא
 חַד לְרִישׁ בֵּית אֲבֹתָהוֹן:
 יט וְתַצְנַעְנֹן בְּמִשְׁפַּחַן זְמַנָּא
 קָדָם סְהַדוּתָא דִּי אֲזַמֵּן

אבן עזרא

רש"י

(יח) כי מטה אחד . הע"פ שחלקתים לשתי
 משפחות משפחת כהונה לצד ולויה לצד
 מכל מקום שצט אחד הוא :
 לוי איננו מטה האלהים , כי כבר היה ניכר ומה צורך לכתוב עליו שם אהרן (יח) .
 וי"א כי המטה היה בשאר המטות אין הפרש ביניהם (יט) וזה הישר בעיני (יט*) :
 וטעם לבית אב . שבטי ישראל כמו ראובן ושמעון (כ) : וטעם כי מטה
 אחד . בעבור שנחלק השבט לכהנים וללוים (כא) [ג] : יט אשר אועד לכם .
 תמיד (כב) :

קרני אור

יהל אור

פל המחחה עם הקטרת : (יז) עם וידבר ה' אל משה :
 (יח) כי היה ידוע : (יט) ע"כ היה מן הצורך לכתוב
 עליו גם אהרן : (יט*) כי כן נראה מלשון הפסוק
 שאמר הניס עשר מטות כלומר שוים ודומים זה לזה :
 (כ) שם ראש השבט : (כא) וכן פי' רש"י והרמב"ן
 מ"מ שצט אחד הוא ונשיא אחד להם : (כב)

ושרשו

חצי הספר כ וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר אֶבְחַר־
 בוּ מִטְּהוּ יִפְרַח וְהַשְׁכַּתִּי מֵעַלִּי אֶת־
 תְּלִנּוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הֵם מִקֵּינָם
 עֵלְיֵכֶם: כֹּה וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל וַיִּתְּנוּ אֹרְיוֹ כָּל־נְשֵׁי־אִיהֶם
 מִטָּה לְנָשִׂיא אֶחָד מִטָּה לְנָשִׂיא
 אֶחָד לְבַיִת אֲבֹתָם שְׁנַיִם עָשָׂר
 מִטּוֹת וּמִטָּה אֶהְרֹן בְּתוֹךְ מִטּוֹתָם:
 כִּבְיַנְחַ מֹשֶׁה אֶת־הַמִּטָּה לְפָנָי יְהוָה
 בְּאֶהֱלֵה־עֵדוּת: כִּג וַיְהִי מִמַּחֲרַת וַיָּבֹא
 מֹשֶׁה אֶל־אֶהֱלֵה־הָעֵדוּת וְהִנֵּה פָּרַח
 מִטָּה־אֶהְרֹן לְבַיִת לֵוִי וַיֵּצֵא פָּרַח

אבן עזרא

כ והשכתי. מפעלי הכפל (כג), כמו והתפתי
 טמאתך (יחז' כב טו) (כג*) , סגורת
 וחמת המלך שככה (אסתר ז י) (כד) וטעם
 והשכותי כדרך בני אדם למצוא סנוחה (כה) ,
 ומטה לוי בתוך השנים עשר (כו), והנה יוסף
 במטה אחד (כז) [ד]: כג לבית לוי. מטה
 משרת עצמו ואחר עמו, מטה אהרן מטה לבית
 לוי: ויגמול. סגורת ויגדל הילד ויגמול (ברא'
 כא ח) (כח), ורבים אמרו בעבור שקדים (כט),
 כי המטה היה סמין האילן (ל) ואינה ראייה (לא),
 ודרך דרש כי שקדים כמו כי שוקד אני (ירמיה

מימרי לכוון תמן: כ ויהי
 גברא דאתרעי בה
 חפרה ינעי ואניח מן
 קדמי ית תרעמת בני
 ישראל די אנן מתרעמין
 עליכון: כא ומליל משה
 עם בני ישראל ויהבו לה
 פל רברבניהון חפרא
 לרפא חד חפרא לרפא
 חד לבית אבהתהון תרי
 עשר חפרין וחפרא
 דאהרן בגו חפריהון:
 כב ואצנע משה ית
 חפריא קדם יי במשכנא
 דסקהדותא: כג והנה
 ביומא דבתרוהי ועל
 משה למשכנא
 דסקהדותא והא געא
 חפרא דאהרן לבית לוי
 ואפק לבבין ואנץ גץ
 רשי

(כ) והשכתי. כמו וישכו המים (נט). וחמת
 המלך שככה (מז) (ס): (כא) בתוך מטותם.
 הניחו באמלע שלא יאמרו מפני שהניחו בלד
 שכניה פרח סא): (כג) ויצא פרח. כמשמעו:
 ציץ. היא חנטת הפרי כשהפרח נופל (נג):
 ויגמול שקדים כשהוכר הפרי הוכר שהן
 שקדים לשון ויגדל הילד ויגמול (סב) ולשון זה
 מלוי בפרי האילן כמו ובושר גומל יהיה נלה (סג)
 ולמה שקדים הוא הפרי הממהר להפריח
 מכל הפירות אף המעורר על הכהונה
 פורענותו ממהרת לבא כמו שמלינו בעוזיה והלרעת זרחה במלחו (סד) ותרנומו וכפית
 יהל אור

[ד] ולקחו מטה מאפרים, כי ידעו מצרכת יעקב שלא יבחר (כג) ושרשו שכך: (כג*) שרשו "תמס":
 (כד) וכן פי' רש"י והרשב"ם: (כה) וענינו הנחה,
 וכלשון בני אדם שנה מחמתו: (כו) פי' כי אחר היות מטה לוי בתוך השנים עשר, ובד"ק
 ומטה אהרן וכו': (כז) ע"כ לקחו ממטה יוסף רק מטה אחד, כי היו ביהד רק י"ב מטות:
 (כח) פי' שנגמר גידולו, ואף כאלן יאמר על בכור הסרי והשלמת ציטולו: (כט) בעבור שכתוב
 ויגמול שקדים: (ל) מן אילן שקדים וכן היו גם שאר המטות: (לא) שנאמר שהיתה מן אילן שקדים בעבור
 מנחת יהודה

מקורי רש"י
 (נט) ברא' ח' ח' (ס) חסתר ז', י' ז' סא) תנחומא ח'
 ס' תנחומא ב' חסרי י"ח מדרש אגדה: (סב) ברא' כ"ח, ס':
 (סג) ישע' י"ח, ס': (סד) דה"ב, כ"ו, י"ב:
 פיין

(מז) פי' שהוא מן הכפולים, ולזה הביא רש"י ז"ל גם בלח
 שככה ישש בא הפעל בשלמותו (המעמר): (נג) דעתו שהפרח
 הוא הגץ הנופל בחנטת הפרי, עיין (רש"י ברא' ס' י'):
 פיין

וַיִּצֵץ זִיזִן וַיִּגְמַר שְׂקָדִים: כִּד וַיִּצֵא
 מִשֶּׁה אֶת־כָּל־הַמַּטֵּה מִלְּפָנֵי יְהוָה
 אֶל־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּרְאוּ וַיִּקְחוּ
 אִישׁ מִטֵּהוֹ: פ שִׁשִּׁי כֹה וַיֹּאמֶר יְהוָה
 אֶל־מִשֶּׁה הֵשֵׁב אֶת־מַטֵּה אֶהֱרֹן
 לְפָנֵי הָעֵדוּת לְמִשְׁמֶרֶת לְאוֹת
 לְבְנֵי־מִרְי וְתִכַּל תִּלְוַנְתֶּם מֵעַלִּי
 וְלֹא יָמָתוּ: כו וַיַּעַשׂ מִשֶּׁה כַּאֲשֶׁר
 צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ כֵּן עָשָׂה: פ כו וַיֹּאמְרוּ
 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־מִשֶּׁה לֵאמֹר הֵן
 גָּוַעְנוּ אֲבָדְנוּ כָּלְנוּ אֲבָדְנוּ: כח כָּל
 הַקָּרֵב אֶל־הַקָּרֵב אֶל־מִשְׁכַּן יְהוָה

זכפת שגדין: כד ואפק
 משה ית כל חטריא מן
 קדם יי לות כל בני
 ישראל ואשתמדעו
 זנסיכו גבר חטרה:
 כה ואמר יי למשה אתב
 ית חטרא דאהרן לקדם
 סהדותא למטרא לאת
 לעמא סרפנא ויסופן
 הרעמתהון מן קדמי
 ולא ימותון: כו ועבד
 משה פמא די פקיד יי
 יתה כן עבד: כו ואמרו
 בני ישראל ל משה
 למימר הא מננא קטלת
 חרבא הא סננא פלעת
 ארעא והא מננא דמיתו
 בסותנא: כח כל דקרב
 מקרב למשפנא דיי
 מאית הא אנחנא סיפין

דגיש אתר מרמזים

אבן עזרא

א יב) (לכ) [ה]: כד ויראו, סכתב יד כל
 אחד (לג): כז ויאמרו בני ישראל, די לנו
 שנוענו ואבדנו, והנה עוד כל הקרב אל המושכן
 ד' ימות כמות השרופים (לד) ופי יתן ותסנו
 לנוע (לה), אז אמר השם לאהרן שהוא הנגיד
 על שבט לוי להזהירו שלא יכשילו הלויים את
 ישראל, וטעם לאהרן על יד משה, או כאשר
 הוא (לו), כי גם אהרן נביא היה, גם זאת
 הפרשה לאות כי במדבר סיני היתה כאשר
 הוקם המושכן ונבחרו הלויים, ונפסלו הבכורים (לז):

וגו'. חין חנו יכולין להיות זהירין בכך כולנו רשאין להכנס לחצר אהל מועד ואחד שיקריב
 עלמו יותר מחבריו ויכנס לחוך אהל מועד ימות: האם תבנו לנוע. שמא הופקרנו

קרני אור

במשנה נגד אפרים (כתוב"מ): [ה] מה שגמל שקדים ולא
 פרי אחר, שהוא פרי מכובד וממסר לנחת משנה לשנה
 יותר משאר פירות ומפני זה מקראו שקדים מלשון שקידה
 כמ"ש (ירמיה א יב) כי שוקד אני (רב"ס):

לחן חנו יכולין להיות זהירין בכך כולנו רשאין להכנס לחצר אהל מועד ואחד שיקריב עלמו יותר מחבריו ויכנס לחוך אהל מועד ימות: האם תבנו לנוע. שמא הופקרנו

מנחת יהודה

שטר, לנכבה נפתרת וכן ת"א (נתה"ש): מן והקשה
 הרמב"ן ז"ל, שאין הכפסה אות אלא לשבט לוי שנבחר
 משאר השבטים, אבל אינו ראיה לאהרן שנבחר להיות
 כהן עיי"ש:

שנושאים

רש"י

שגדין כמין אשכול שקדים יחד כפותים זה
 על זה: (כה) ותכל תלונתם. כמו ותכלה
 תלונתם לשון זה שם מפעל יחיד לשון נקבה
 כמו תלונתם מרמורי"ש בלע"ז מד) ויש חילוק
 בין תלונתם לתלונתם. תלונתם תלונה אחת.
 תלונותם שם דבר בלשון יחיד ואפילו הם
 תלונות הרבה מה): למשמרת לאות.
 לזכרון שבחרתי באהרן הכהן ולא ילוגו עוד
 על הכהונה מ): (כח) כל הקרב הקרב

יהל אור

שהולאה שקדים: (לכ) וכן פי' רש"י ז"ל: (לג) שלא
 הוחלף: (לד) וכפל הקריבה שהזכיר קריבה אחר קריבה,
 לומר כל מי שיקרב אל האהל יותר מחבירו ימות כמות
 השרופים (רב"ה): (לה) יפרש האם, כעין מלת לו
 הלואי מי יתן והיה: (לו) שנאמרה לאהרן לעלמו: (לז) עיין למעלה (סו ה):

(מד) (דאם טוררען): מה דעתו לפרש כדוע בא הפעל בל"י,
 והשם בל"ר ואומר שהכוונה כמו בלעו כרמורי"ש ובל"א
 (נעסוררע) שהוא שם הפעל המתמיד עושה פעולות הרבה,
 ועל כולם יחד יספר בל"י, וא"כ לפי פירוש ז"ל, ותכל

ימות האם תמנו קנוע: סית אי אמר
 יהוה אל אהרן אתה ובניך ובית
 אביך אתך תשאו את עון
 המקדש ואתה ובניך אתך תשאו
 את עון כהנתכם: ב וגם את אחיך
 מטה לוי שבט אביך הקרב אתך
 וילוו עליך וישרתוך ואתה ובניך
 אתך לפני אהל העדת: ג ושמו
 משמרתך ומשמרת כל האהל
 אך ארכלי הקדש ואר המזבח

קמת: א ואמר יי אהרן
 את ובניך ובית אביך
 עמך תסלחון על חובי
 מקדשא ואת ובניך
 עמך תסלחון על חובי
 כהנתכון: ב ואף ית
 אחיך שבטא דלוי שבטא
 דאביך קרב ואתך
 ויתוספון עלך וישמשנך
 ואת ובניך עמך קדם
 משמרתך דסדתא:
 ג וישרון משמרתך ומשמרת
 כל משמרתא ברם שמני
 קודשא ודמדבחה לא

רשי

אבן עזרא

למיתה: (ח) ויאמר ה' אל אהרן. למשה
 אמר שיאמר לאהרן (א) להזכירו על תקנת
 ישראל שלא יכנסו למקדש: אתה ובניך
 ובית אביך. הם בני קהת אחי עמרם (ח):
 תשאו את עון המקדש. עליכם אני מטיל
 עונם הזרים שיחטאו בעסקי הדברים
 המקודשים המסורים לכם הוא האהל (ב)
 והארון והשלחן וכלי הקדש אתם תשבו ותזכירו
 על כל זר הבא ליגע: ואתה ובניך.
 הכהנים: תשאו את עון כהנתכם.
 שאינה מסורה ללוים ותזכירו הלוים השוגגים
 את אחיך. בני גרסון ובני מררי: וילוו.
 ותחזרו אליכם להזכיר גם את הזרים מלהתקרב אליהם (ד): וישרתוך. בשמירת

א את עון המקדש. יהיא מבית לשרבת (א),
 והטעם אם לא תשמרוהו העון עליכם: וטעם
 ובית אביך. כי הם נושאי המקדש (ב): את
 עון כהנתכם. אם לא תשמרו הכהונה העון
 עליכם (ג): ב שבט אביך. הוא לוי (ד) וחז"ל
 פירשוהו כמשמעו (ה) [א], ולפי דעתי מה
 יפירשתיו כאילו אמר מטה לוי שהוא שבט
 אביך (ו): וילוו. כמו ונספחו (ישעי' יד א),
 וכן ילוה אישי (ברא' כט לד), והנה הלויים
 נלוים בשמם (ז): ואתה ובניך אתך. תשבו
 לפני אהל סועד לבדכם ולא הלוים (ח): ג גם
 הם גם אתם. דרך הסקרא כן, כמו משל בנו
 גם אתה גם בנך (ישעי' ח כב), והטעם כי זה
 שלא יגעו אליכם בעבודתכם (ג): (ב) וגם את הזרים
 ותחזרו אליכם להזכיר גם את הזרים מלהתקרב אליהם (ד): בשמירת

יהל אור

קרני אור

(ח) שלא יבאו זרים לשם, וכן הוזכרו הכהנים ג"כ
 שלא יבאו בכל עת: (ב) וכן כתוב (למעלה
 י כא) ונסעו הקהתים נושאי המקדש, והם בני
 קהת אחי עמרם וכן פי' רש"י ז"ל וכו"ק, כי מהם
 (ד) וכו"ק כי הוא לוי, שבט אביך מליין את לוי,
 (ה) הוא עמרם: (ו) שהוא לוי: (ז) וכו"ק הגי' "כשמם" ופי' כשמם כן
 (ח) פי' תשבו לבדכם ולא עם הלוים, וכו"ק (ספרי)

[א] ובס' כ"י שבידי כתוב "והקדמונים" כלומר חמין
 שהם ממטה לוי, וגם שבט אביך כלומר
 בית אביך של עמרם שהם בני קהת שלא ירחקו
 מעליו, ועם שדברו נגדו בעדת קרח (המ"ב):
 נושאי המקדש: (ג) וכו"ק (ספרי) זה עון המסור לכהנים: (ד) וכו"ק כי הוא לוי, שבט אביך מליין את לוי,
 וכמלת אתך מליין כל הלוים: (ה) הוא עמרם: (ו) שהוא לוי: (ז) וכו"ק הגי' "כשמם" ופי' כשמם כן
 הם וכו"ק בס' המ"ב, ככ"ף הדמיון, וכו"ק בכ"י: (ח) פי' תשבו לבדכם ולא עם הלוים, וכו"ק (ספרי)

מקורי רשי

מנחת יהודה

(א) עיין רש"י ויקרא ח' ח', ונבאורי שם:

(ה) שנושאים דברים הנקודשים: (ב) הוא "האהל" ש"ס
 הוא, כי הדברים הנקודשים אין בכללם האהל שהיה
 בשטח בני גרסון, ועיין ספרי כאן, וכן נראה מדברי הר"ם
 בגשיית העבודה, ועון המקדש בקריבת ונגיעה, ואו"ת הסלחון, כלומר תגרבו סליחה להם (שד"ל: ד) פי' כטו
 שהחזק מצויה להזכיר הלוים שלא יגעו לעבודת הכהונה, ככה הלוי מצווה להזכיר את ישראל שלא יקרבו לעבודת
 לוי

לא יקרבנו ולא ימתו גסיהם גס
אתם: ונלנו עליך ושמרו את
משמרת אהל מועד לכל עבדת
האהל וזר לא יקרב אליכם:
ושמרתם את משמרת הקדש
ואת משמרת המזבח ולא יהיה
עוד קצף עלי בני ישראל: ואני
הנה לקחתי את אחיכם הקנים
מתוך בני ישראל לכם מתנה
נתנים ליהודה לעבד את עבדת
אהל מועד: ואתה ובניך אתה
תשמרו את כהנתכם לכל דבר
המזבח ולמבית לפרכת ועבדתם
עבדת מתנה אתן את כהנת הור הקרב ומת: פ
ח וידבר יהוה אל אהרן ואני הנה נתתי לך את

יקרבון ולא ימותון אף
אנן אף אתון: ד ויתוספון
עלך ויטרון ית מטרת
משכן ומנא לכל פלחן
משכנא והלוני לא יקרב
לותכון: ה ויטרון ית
מטרת קודשא ונת
מטרת מדבחא ולא יהי
עוד קצף עלי בני ישראל:
ו ואנא הא קרבית ית
אחיכון ונאי מנו בני
ישראל לכון מתנא
יהיבין קדם י למפלח
ית פלחן משכן ומנא:
ו ואת ובניך עמך תטרון
ית כהנתכון לכל פתגם
מדבחא ולמנו לפרכתא
ותפלחון פלחן מתנא
איהב ית כהנתכון והלוני
דיקרב יתקמל: ח ומלי
י עם אהרן ואנא הא

אבן עזרא

רש"י

כמו זה (ט) : ד ושעם ונלוו עליך . שלא תצטרכו
לזר שהוא ישראל (י) : ז עבודת מתנה . והזר
סהכחנים אפילו לוי (יא) ועולת שמואל שהוא
לוי (יב) איננה טענה , כי היא היתה הוראת

השערים (ב) ולמנות מהם גזרין ואמרכלין (ה) (ג):
(ד) וזר לא יקרב אליכם . אחכס חני
מזהיר על כך (ו) : (ה) ולא יהיה עוד
קצף . כמו שהיה כבר (ד) שנאמר כי ילא

הקלף (ה) : (ו) לכם מתנה נתנים . יכול לעבודתכם של הדיוט (ו) ח"ל לה' כמו שמפורש
למעלה לשמור משמרת גזרין ואמרכלין : (ז) עבודת מתנה . במתנה נמסרה לכם (ז):
(ח) ואני הנה נתתי לך . בשמחה לשון שמחה הוא זה (ח) (ז) כמו הנה הוא יולא
יהל אור

הכהנים מכפנים והלויים מנחון : (ט) והאזכרה על
שניהם , על הכהנים ועל הלויים שלא ישנו מעבודה
להכרתה : (י) יבאר טעם הכפל אחר שכבר אמר בפ'
בוקורי רש"י

מנחת יהודה

לוי , ושניהם ישאו את עונם אם לא יזהירו : (ט) פלת
אמרכל באורו מחשב וסוכן , ובחוספתא שקלים פ"ב
"אמרכל שהוא סר על הכל" ונשיא נשיאי הלוי (למעלה נ
כי למעלה הוהירם על הלויים ועתה
שהירם על ישראל : (ז) ופי' הרמב"ן דבריו לומר , שהיא לכם מתנה בטורה עד שהזר הקרב יוסת : (ח) פי' שנתתי
לכם

מִשְׁמֶרֶת תְּרוֹמָתִי לְכָל־קֹדְשֵׁי בְנֵי־
 יִשְׂרָאֵל לְךָ נִתְּתִים לְמִשְׁחָה וּלְבִנְיָךְ
 לְחֶק־עוֹלָם: ט זֶה יִהְיֶה לְךָ
 מִקְדָּשׁ הַקְּדוּשִׁים מִן־הָאֵשׁ כָּל־
 קֶרְבָּנָם לְכָל־מִנְחָתָם וּלְכָל־
 חֲטָאתָם וּלְכָל־אֲשָׁמָם אֲשֶׁר יֵשִׁיבוּ
 לִי קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים לְךָ הוּא וּלְבִנְיָךְ:
 בְּקֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים תֹּאכְלֶנּוּ כָּל־זָכָר
 יֹאכֵל אֹתוֹ קֹדֶשׁ יִהְיֶה־לְךָ: יא וְזֶה־

יְהִי־תִּי לְךָ יְת מִשְׁמֶרֶת
 אֲפֻרְשׁוֹתַי לְכָל קֹדְשֵׁי־א
 דְבָנֵי יִשְׂרָאֵל לְךָ יִתְּבַהֲנֶנּוּ
 לְרִבּוֹ וּלְבִנְיָךְ לְקִיָּם עֲלֵם:
 ט דִּין יִהְיֶה לְךָ מִקְדָּשׁ
 קֹדְשֵׁי־א מוֹתֵר מִן־אֲשֶׁת־א
 כָּל קֶרְבָּנֵיהוֹן לְכָל
 מִנְחָתֵיהוֹן וּלְכָל חֲטוֹתֵיהוֹן
 וּלְכָל אֲשָׁמֵיהוֹן דִּי יִתִּיבוּן
 קֹדְמֵי קֹדֶשׁ קֹדְשֵׁי־א דִּי
 לְךָ הוּא וּלְבִנְיָךְ: י בְּקֹדֶשׁ
 קֹדֶשׁ שֵׁיִן תִּכְלְנֶה כָּל
 דְּכוּרָא יִכּוּלֵי־תֵיהָ קֹדְשֵׁי־א
 יִהְיֶה לְךָ: יא וְדִין לְךָ

אבן עזרא

שעה במעשה גדעון (יג): ח למשחה. פירשתיו (יד): ט מקדש הקדשים. כי יש קדשים קלים (טו): מן האיש. כל מה שיקדישו ממנו (טז), כי אשה כמו איש והיא נוסף (יז): לכל מנחתם. אחר אשר יקדישו האזכרה ממנח (יח), ואמורי החטאת והאשם (יט): אשר ישיבו לי. פי' כי תפעול מעל (ויקרא ה טו) (כ), והנה המנחה והחטאת והאשם קדש קדשים כנגד השלמים (כא) [ב]: י בקדש הקדשים תאכלנו. אפילו בקדש הקדשים שהוא אהל מועד (כב), ונקרא קדש קדשים כנגד חצר המשכן (כג) [ג]:

רש"י

לקראתך ורחק ושמה בלבו ח). משל למלך שנתן סדה לאוהביו ולא כתב ולא חתם ולא העלה בערכאין זא אחד וערער עליו על הסדה אל המלך כל מי שירלה יזא ויערער לנגדך הריני כותב וחותם לך ומעלה בערכאין ט). אף כאן לפי שבא קרח וערער כנגד אהרן על הכהונה זא הכתוב ונתן לו כ"ד מחנות כהונה בצרית מלח עולם י ולכך נסמכה פרשה זו לכאן יא): משמרת תרומתי. שאתה לריך לשמרו צטהרה: למשחה. לגדולה ט (יב): ט מן האש. לאחר הקטרת האשים י): כר קרבנם. צון זמתי שלמי לצור: מנחתם חטאתם ואשמם. כמשמעו: אשר ישיבו לי. זה גול הגר: י) בקדש הקדשים תאכלנו וגו'. למד על קדשי קדשים שאין נאכלין אלא

קרני אור

[ב] כל מנסה ומשורה נופל בה לעון שבבה, כמו מלכי תרשע ואיים מנסה ישיבו (תכ' עב י) (שד"ל): [ג] והרמב"ן פי' בקדושת קדש הקדשים, כי קדש הקדשים אינו מקום אכילה, וכן פי' הרלב"ג והרד"א, וכן תרגם אונקלוס בקדש קודשין ולא תרגם בקדש קודשין שהוא תרגם המקום ק"ק ועיין בל"ג, וכן פי' הכוכ"ק, והכליות: (כ) וזהו אשם מעילות, וכן אשם גזילות, וענין ההשבה, כי הוטה בהביאו קרבן הוא כבע"ה שמיצב חובו לבעליו כמ"ש הרד"ק בערשיו שרש טוב: (כא) כי יש זהם קדושה רבה: (כב) מוכל לאכלו: (כג) וזהו דעת ר"י בן בתירא, בזמן שהקיסר גויס את העזרה (ספרי) והח' ז"ל לא חלק בזה באיזה זמן מן הזמנים מוכל לאכלו בקדש הקדשים:

יהל אור

(יג) (בשופ' ו כח) ואת הפר השני הועלה על המזבה הצנוי: (יד) למעלה (ז ח), וכן פי' הרשב"ס: (טו) שיש להם צם ג"כ חלק: (טז) והוא כלל לכל הקרבנות, וכס' המ"ב, כל מה שיקריבו ממנו" ואש תאר לקרבן: (יז) ושארש אשם: (יח) כמ"ש והקטיר הכהן את אזכרתה המזבה (ויקרא ז ב): (יט) החלב והכליות: (כ) וזהו אשם מעילות, וכן אשם גזילות, וענין ההשבה, כי הוטה בהביאו קרבן הוא כבע"ה שמיצב חובו לבעליו כמ"ש הרד"ק בערשיו שרש טוב: (כא) כי יש זהם קדושה רבה: (כב) מוכל לאכלו: (כג) וזהו דעת ר"י בן בתירא, בזמן שהקיסר גויס את העזרה (ספרי) והח' ז"ל לא חלק בזה באיזה זמן מן הזמנים מוכל לאכלו בקדש הקדשים:

מנחת יהודה

לכם חתנות אלה טרצון נפשי ובשמחה: ט) וכן ת"א לרבו, שפי' לגדולה, ועיין חולין קל"ב ב', והוא דעת ה"ק דספרי, לאפוקי מדעת ר' יצחק שאומר אין משותף אלא שמן המשחה: י) ופי' תגותר מן האש, והוא חלק שאינו קרב על המזבח:

מקורי רש"י

ח) שמות ד', י"ד: ט) ספרי: י) ספרי חולין קל"ב ב' ז' יא) ספרי: יב) ספרי ובחיס כ"א א', חולין קל"ב ב' סוטה: י) ופי' תגותר מן האש, והוא חלק שאינו קרב על המזבח: שהוא

לָךְ תְּרוּמַת מִתְּנֶם לְכָל־תְּנוּפֹת בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל לָךְ נְתַתִּים וּלְבָנֶיךָ וּלְבָנֶיךָ
 אֶתְךָ לְחֶק־עוֹלָם כָּל־טְהוֹר בְּבֵיתְךָ
 יֹאכֵל אֹתוֹ: יב כָּל חֶלֶב יִצְהָר וְכָל־
 חֶלֶב תִּירוֹשׁ וְדָגָן רֵאשִׁיתָם אֲשֶׁר־
 יִתְּנוּ לַיהוָה לָךְ נְתַתִּים: יג בְּכוֹרֵי
 כָּל־אֲשֶׁר בְּאֶרְצָם אֲשֶׁר־יָבִיאוּ
 לַיהוָה לָךְ יִהְיֶה כָּל־טְהוֹר בְּבֵיתְךָ
 יֹאכְלֵנוּ: יד כָּל חֶרֶם בְּיִשְׂרָאֵל לָךְ
 יִהְיֶה: טו כָּל־פֶּטֶר רְחֵם לְכָל־בֶּשֶׂר
 אֲשֶׁר־יִקְרִיבוּ לַיהוָה בְּאֶדָם
 וּבַבְּהֵמָה יִהְיֶה־לָּךְ אֵךְ אֶפְדָּה

אפר'שות מתנתהון ק'כ
 ארמות בני ישראל ק'ך
 יהבתנון ו'ל בניך
 ו'לבנתיך עמך ק'ים
 עצם כל דדכי בביתך
 ייכול יתה: יב כל טוב
 משח וכל טוב חמר
 ועפור ראשיתהון די
 יתנון קדם יי' לך יהבתנון:
 יג בכורי כל די בארעהון
 די יתנון קדם יי' לך יהי
 כל דדכי בביתך יוכלנה:
 יד כל חרמא בישראל די
 לך יהי: טו כל פתח ו'דא
 ק'כ בשרא די יקדבון
 קדם יי' פאנשא
 ובבעירא יהי לך פרם
 מפרק תפרוק ית בוכרא
 דאנשא ו'ת בוכרא
 דבעירא מסא בא
 רשי

אבן עזרא

יא מתנם . בחסרון תי"ו (כג*), כמו הולך (גיא עובר) בשוק אצל פנה (מיילי ז ח) שהוא פנתה (כד), או הם שני משקלים (כה): יב חלב יצהר. הנכבד והמוטב שהוא הקצף (כו) כי יצהר מענין צהור (כז), ושרשו צהר והוא חלב יסמן זית (כח): יג בכורי כל אשר בארצם (כה*), להזהיר על אלה החלבים (ל), כי כל טהור בביתך יאכל אותו (לא) על חזה התנופה ועל שוק התרומה (לג) ומה שיחריש הישראלי (לג) שלא יאכלו כי הוא לשם ואתה תאכלנה (לד): טו אך פרדה הפדה . פי' תקח יהל אור

בעזרה יא) ולזכרי כהונה יב) ג): יא) תרומת מתנם . המורס מן התודה ומתשלמים ומאיל נזיר יג): לכל תנופות . שהרי חלו טעונין הנופה יד): כל טהור . ולא טמאים יד) טו). ד"א כל טהור לרבות אשתו טו): יז) ראשיתם . בכורי כל פרוי האדמה כט): ושעם כל טהור בביתך יאכלנו . להזהיר על אלה החלבים ל), כי כל טהור בביתך יאכל אותו לא) על חזה התנופה ועל שוק התרומה לג) ומה שיחריש הישראלי לג) שלא יאכלו כי הוא לשם ואתה תאכלנה לד): טו אך פרדה הפדה . פי' תקח יהל אור

כח*) וכד"ק, ופי' ראשיתם, בכורי כל אשר בארצם: כט) והכתוב אחו דרך קצרה, כלומר משבעה המינים שגשתבה בהם א"י: ל) הכתובים בפ' י"ב: לא) הכתוב בפ' י"א: לב) קאי על חזה התנופה ועל שוק התרומה: לג) עתה יבאר פ' י"ד כל חרם בישראל, מה שיחריש הישראלי, ומלת חרם באורו השחתה ואעפ"י שאין הדבר משהת וכלה, אלל המהרים אותו הוא כאלו משהת שלא יהנה ממנו: לד) וכד"ק, טנחת יהודה

כג*) כי היל"ל מתנתם וחסר תי"ו: כד) כי הוא כמפיק ה"א, ומשפטו "פנתה" כי הוא שם כל"כ: כה) מהנה ומתן, וכ"כ הרד"ק בשרש נתן: כו) וכד"ק וזכ"א וזכ"ב "מ"ב" "כקלף", כי השמן הזך והנקי יזוף למעלה ע"פ השמן העב, כקלף ע"פ מים והוא פ' (הושע יו): כז) וזכ"ב כ"י שבידי "כי יצהר מענין נהור" (המ"ב): כח) ונקרא השמן כלשון תאור לרוב זכותו, והוא המכמר מהשמן זית: מקורי רשי

יא) שהוא בחצר אהל טועד, ומקום קדוש הוא העזרה, שנקרא ק"ק כנגד חצר המשכן, וכן הוא אומר במקום קדוש האכל, ופי' אחריו בחצר אהל טועד (ויקרא ו'י"ט): יב) לזכרי כהונה: יג) עז באן דבר במה שישראל מקריבים דרך קדש, כלומר להשרף לנבחה. וההורה צותה לכהנים לאכלם, ועכשיו בדבר במה שהתורה תצוה לישראל להת לכהנים עצמם שהוא תרומה ובכורים (שר"ל: יד) וכ"ה (ספרי) כרת הכתוב תברי עם אהרן על קדשים קלים שלא יהיו נאכלים אלא לכהנים: טו) ואשטענין הסקרא דרשאי להביאו מביתמ"ק לביתו

ט"ו א' פס"ו: יג) ספרי פס"ו: יד) ספרי פס"ו: טו) ספרי מדת חגדה פס"ו: יז) וכ"ה (ספרי) כרת הכתוב הברית עם אהרן, על קדשי הקדשים, שלא יהיו נאכלים אלא לזכרי כהונה: יג) עז באן דבר במה שישראל מקריבים דרך קדש, כלומר להשרף לנבחה. וההורה צותה לכהנים לאכלם, ועכשיו בדבר במה שהתורה תצוה לישראל להת לכהנים עצמם שהוא תרומה ובכורים (שר"ל: יד) וכ"ה (ספרי) כרת הכתוב תברי עם אהרן על קדשים קלים שלא יהיו נאכלים אלא לכהנים: טו) ואשטענין הסקרא דרשאי להביאו מביתמ"ק לביתו

תַּפְּדָה אֶת בְּכוֹר הָאָדָם וְאֶת
 בְּכוֹר־הַבְּהֵמָה הַטְּמֵאָה תַּפְּדָה :
 וּפְדוּיוֹ מִבֶּן־חֵדֶשׁ תַּפְּדָה בְּעֶרְכְּךָ
 כֶּסֶף חֲמִשָּׁת שֶׁקֶלִים בְּשֶׁקֶל
 הַקֹּדֶשׁ עֶשְׂרִים גֵּרָה הוּא : " אַךְ
 בְּכוֹר־שׁוֹר אֹי־בְכוֹר כָּשֵׁב אֹי־
 בְּכוֹר עֵז לֹא תַפְּדָה קֹדֶשׁ הֵם אֶת־
 דַּמָּם תִּזְרַק עַל־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־
 חֶלְבָם תִּקְטִיר אִשָּׁה קְרִיחַ נִיחַח
 לַיהוָה : " וּבְשָׂרָם יִהְיֶה־לְךָ כַחֲזֵה
 הַתְּנוּפָה וּכְשׁוֹק הַיָּמִין לָךְ יִהְיֶה :
 יֵשׁ כֹּל | תְּרוּמַת הַקֹּדְשִׁים אֲשֶׁר

תַּפְּדָה : טו וּפְדוּקָנָה
 מִבְּר יִרְחָא תַּפְּדָה
 כֶּסֶף חֲמִשָּׁת כֶּסֶף חֲמִשָּׁת
 סְלֵעִין בְּסֵלֵעֵי קֹדֶשׁ
 עֶשְׂרִין מְעִין הוּא : " בְּרָם
 בּוֹכְרָא דְתוֹרָא אֹי בּוֹכְרָא
 דְאִמְרָא אֹי בּוֹכְרָא דְעוֹזָא
 לֹא תַפְּדָה קֹדֶשׁ אֲנֹן
 יֵת דְמַהוֹן תַּזְרִיק עַל
 מִדְבַּחָא וְיֵת תַּרְבִּייהוֹן
 תַּסֵּק קוֹרְבָן לְאִתְקַפְּלָא
 בְּרַעְיָא קָדָם יי :
 " וּבְשָׂרָהוֹן יִהְיֶה לְךָ
 כַּחֲזֵיָא דְאֵר מוֹתָא
 וּכְשׁוֹקָא דִּימִינָא לָךְ יִהְיֶה :
 יֵשׁ כֹּל אֲפֻרְשׁוֹת קֹדֶשׁ
 דִּי יִפְרָשׁוֹן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 קָדָם יי יִהְיֶה לְךָ

אבן עזרא

רש"י

פדיונו (לה), וכן בכור הבהמה הטמאה
 תפדה (לו) [ד]: טו ופדיוו. שב אל בכור
 האדם לבדו (לו): יז לא תפדה כי קדש הם.
 לא תקח פדיונם (לה), ורבים פירשו שפדה
 לישראל (לט) והפך זה כל הבכור, שאמר
 תאכלנו (מ), והסימן (מא) לכהן פי שהוא חיוב
 ולמד הוסיף לך הכתוב הווייה אחרת שלא
 ליום ולילה יו): (יט) כל תרומת הקדשים. מחבתה של פרסה זו כללה בתחלה וכללה

היא תרומה גדולה טו): (יח) כחזה התנופה
 וכשוק הימין. של שלמים שנאכלים
 לכהנים לנשיהם ולבניהם ולעבדיהם. לשני
 ימים ולילה אחד אף הבכור נאכל לשני ימים
 ולילה אחד טו): לך יהיה. בא רבי עקיבא
 תאמר כחזה וסוק של תודה שאינו נאכל אלא
 יח) כל תרומת הקדשים. מחבתה של פרסה זו כללה בתחלה וכללה

קרני אור

יהל אור

שתיים אכילתך בהם בקדושה חמורה: [ד] אינו יודע למה
 הוציא כאן דין פטר חמור בלשון כללי כאלו כל בכור מין
 בהמה טמאה טעון פדיון והכתוב אומר, ופטר חמור ולא
 בהמה אחרת. ושמעתי אומרים שלבית בבהמה ה"א
 הידיעה ולא אמר בכור בהמה טמאה, בא לרמוז למין
 הידוע והוא החמור, ודע שאולי לשון זה הטעמו ליוסף
 ליומיו שכתב שכל בכור בהמה טמאה נפרה (אם למקורא)
 וגם היו הכמי הקראים הסכימו לדעתנו דעת הרבנים שרק
 לכהן, ואח"כ כשיאמר, אך פדה תפדה, וכן לא חפדה, מדבר לישראל: (מ) בדברים (טו יט) יאמר
 הכתוב, כל הבכור אשר יולד וגו' תקדיש, מדבר לישראל, ואח"כ (פ' כ) יאמר לפני ד' אלהיו
 תאכלנו, מדבר לכהן, וזהו ההיפך ממה שכתב כאן: (מא) הסימן נו שבמלת תאכלנו:

ובבא"י "תאכלנו" וכדעת ר' יוסי הגלילי ור' יהודה
 בן 'בחירא (ספרי) סחם חרמים לכהנים: (לה) ר"ל
 שהישראל פודה א"כ תפדה רומן לכהן שתקח פדיונו
 מיד ישראל הפודה אותו: (לו) וזהו בכור פטר חמור
 לבד כי רק פטר חמור צריך פדיון: (לו) המוזכר
 בכתוב שלמעלה: (לח) לכהן מדבר, וכמו שיאמר
 אח"כ לכהן את דמם תזרק וגו': (לט) מה שאמר
 הכתוב (פ' טו) כל פטר רחם וגו' יהיה לך מדבר
 לכהן, ואח"כ כשיאמר, אך פדה תפדה, וכן לא חפדה, מדבר לישראל: (מ) בדברים (טו יט) יאמר
 הכתוב, כל הבכור אשר יולד וגו' תקדיש, מדבר לישראל, ואח"כ (פ' כ) יאמר לפני ד' אלהיו
 תאכלנו, מדבר לכהן, וזהו ההיפך ממה שכתב כאן: (מא) הסימן נו שבמלת תאכלנו:

מנחת יהודה

מקורי רש"י

לביהו לירושלים, ואין בזה הורדת הכבוד (העמק
 דבר): טו) שהיא גיפלת ראשית למעשרות, כפ"ש
 ראשית דגנך תירושך ויצהרך (דבר' יח ד):

יְרִימוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לַיהוָה נְתַתִּי
 לָךְ וּלְבָנֶיךָ וּלְבָנֶיךָ אֶתְךָ לְחֶקֶךָ
 עוֹלָם בְּרִית מַלְחָה עוֹלָם הוּא
 לְפָנַי יְהוָה לָךְ וּלְיֹרְעֶךָ אֶתְךָ :
 כִּי־אָמַר יְהוָה אֶל־אֱהֲרֹן בְּאֶרְצָם
 לֹא תִחַל וְחֶלֶק לֹא־יִהְיֶה לָּךְ
 בְּתוֹכָם אֲנִי חֹלְקֶךָ וְנִחַלְתֶּךָ בְּתוֹךְ
 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל : ׀ שְׂבִיעֵי כֹהֵן וּלְבָנָי לְוִי
 הֵנִּי נְתַתִּי כָּל־מַעֲשֵׂי בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
 לְנִחְלָה חֶלֶף עֲבֹדָתָם אֲשֶׁר־הֵם
 עֹבְדִים אֶת־עֲבֹדַת אֱהֹל מוֹעֵד :
 כִּי וְלֹא־יִקְרְבוּ עוֹד בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־
 אֱהֹל מוֹעֵד לְשִׂאת הַטָּא קָמוֹת : כִּי וְעַבְד הַלְוִי
 הוּא אֶת־עֲבֹדַת אֱהֹל מוֹעֵד וְהֵם יִשְׂאוּ עוֹנֵם הַקֶּת

וְלְבָנֶיךָ וּלְבָנֶיךָ עִמָּךְ
 לְקִים עִלָּם קִים מַלְחָה
 עִלָּם הִיא קָדָם יי לָךְ
 וּלְבָנֶיךָ עִמָּךְ : כִּי וְאָמַר
 יי לְאֱהֲרֹן בְּאֶרְצֵהוּן לֹא
 תִחַסֵּן וְחֶלֶק לֹא יִהְיֶה לָּךְ
 בְּבִנְיָהוּן מִתֵּנָן דִּי יִהְיִית
 לָךְ אֲנִי חוֹלְקֶךָ וְנִחַלְתֶּךָ
 בְּנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל : כֹּה וּלְבָנָי
 לְוִי הֵם יִהְיִית כֹּהֵן
 מַעֲשֵׂי בְנֵי יִשְׂרָאֵל
 לְאֶחְסָנָא חֶלֶף פּוֹלְחָנְהוּן
 דִּי אֲנִי חֹלְקֵן יִת פּוֹלְחֵן
 מַשְׁכָּן זְמָנָא : כִּי וְלֹא
 יִקְרְבוּ עוֹד בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 לְמַשְׁכָּן זְמָנָא לְקַבְּלָא
 חוֹבָא לְמַטָּת : כִּי וְיִפְלַחוּן
 לְוִי אֲנִי יִת פּוֹלְחֵן
 מַשְׁכָּן זְמָנָא וְאֲנִי יִקְבְּלוּן

אבן עזרא

רש"י

לאכלו (מג): יש ברית מלח, ברית כרותה (מג)
 סגורת ארץ פרי לסלחה (תה' קו לד) ומקום
 המלח כמו נכרת, שלא יעלה בו צמח כלל,
 וכן נפרית ומלח (דברי' כט כב) (מד): כא חלף.
 כמו תסורה (מה): כב ולא יקרבו עוד. בעבור
 עדת קרח (מו): כג ועבד הלוי הוא, בעצמו (מו),
 וי"א כי הוא פעול (מה) ואיננו נכון (מט). כי
 את עבודת אהל מועד, הוא הפעיל (נ): והם
 ישאו את עונם, אם לא ישמרו, והנה המעשר נחלתם, על כן אמרתי (נא):

בסוף ופרט (באמלע יו) (יח): ברית מלח
 עולם. כרת ברית עם אהרן בדבר הכריא
 ומתקיים ומכריא את אחריס יח) (יט):
 ברית מלח. כנרית הכרותה למלח שאינו
 מסריח לעולם כ): (כ) וחלק לא יהיה לך
 בתוכם. אף בבזזה יט) (כא): (כג) והם.
 ישאו את עונם, אם לא ישמרו, והנה המעשר נחלתם, על כן אמרתי (נא):

יהל אור

כי שלווה של אדם כמותו: (מה) פי' אוחז'את עבודת
 אהל מועד, כנוי וההריו ידיעה, כמו ותראה את
 הילד (שמות כ, ו): (מע) לומר כך במקרה: (ג) ע"ד
 לעבוד את עבודת אהל מועד (לנועלה ד, ל):
 (נא) להם כחך כנ"י לא ינחלו נחלה:

(מג) וכן פי' ה' ז"ל (דבר' טו כ) מי שהוא רלוי
 לאכלו: (מג) פי' נגור שלא חפסק: (מד) כי כורת
 הזרע: (מה) ופי' תמור עבודתכם: (מו) שרלו להיות
 כהנים ומחו וזכה האזהרה ע"ו: (מז) מלח הוא כהורו
 הוא בעלמו יעבוד את עבודת אהל מועד ולא ע"י ישראל,

מנחת יהודה

מקורי רש"י

יז) פי' בתחלה, חה לך תרומת סתגס (פ' יא) כלל,
 כל חלב יצהר ונו' (כ' יב) שרם, ולכסוף כל תרומת
 הקדשים, ללמד שכלם נהנו בכרית מלח: יח) פי' ככריא
 ניתן ללוים בתורת הרומה עפ"י הדבור (התוח"ט) :

פס"ו: יח) ספרי ילקוט משג"ה פס"ו: יט) ספרי ולקוט
 משג"ה פס"ו: כ) ספרי פס"ו: כא) ספרי ולקוט משג"ו
 דברים אחרים שלא יתקלקלו: יט) וככלחמת מדין

עוֹלָם קְדֹרְתֵיכֶם וּבִתְוֹךְ בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל לֹא יִנְחָלוּ נַחֲלָה: כד כי
 אֶת־מַעֲשֵׂר בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
 יִרְיֻמוּ לַיהוָה תְּרוּמָה נָתַתִּי לְלוֹיִם
 לְנַחֲלָה עַל־כֵּן אֲמַרְתִּי לָהֶם בְּתוֹךְ
 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא יִנְחָלוּ נַחֲלָה: פ
 כה וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:
 נו וְאֶל־הַלְוִיִּם תִּדְבַר וְאָמַרְתָּ
 אֲלֵהֶם כִּי־תִקְחוּ מֵאֵת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
 אֶת־הַמַּעֲשֵׂר אֲשֶׁר נָתַתִּי לָכֶם
 מֵאֵתְכֶם בְּנַחֲלַתְכֶם וְהִרְמַתֶם מִמֶּנּוּ
 תְּרוּמָת יְהוָה מִן־הַמַּעֲשֵׂר:
 כז וְנָחֲשָׁב לָכֶם תְּרוּמַתְכֶם כַּדָּגָן מִן־
 הַגֶּרֶן וּכְמִלְאָה מִן־הַיֶּקֶב: כח כֵּן
 תִּרְיֻמוּ גַם־אֲתֶם תְּרוּמַת יְהוָה

חוביהון קנים עלב
 לדריכון ובגו בני ישראל
 לא יחסנון אחסנא: כד כרי
 ית מעשרא דבני ישראל
 די יפרשון קדם יי
 אפרשותא יהבית ללווי
 לאחסנא על פן אמרית
 להון בגו בני ישראל לא
 יחסנון אחסנא: כה וכליל
 י עם משה למימר:
 כו וכללוני תמלל ותימר
 להון ארי תסבון מן בני
 ישראל ית מעשרא די
 יהבית לכון סנהון
 באחסנתכון ותפרשון
 מנה אפרשותא קדם יי
 מעשרא מן מעשרא:
 כז ותתחשב לכון
 אפרשותכון בעבורא מן
 אדרא וכמלאתא מן
 מעצרתא: כח כן תפרשון
 אף אתון אפרשותא קדם
 יי מכל מעשרתיכון די
 תסבון מן בני ישראל
 ותתנוון מנה ית

רש"י

אבן עזרא

כה וידבר ד' אל משה. ולא אל אהרן בעבור הלוים ישאו עונם של ישראל שעליהם להזכיר חתם מעשר מן המעשר לאהרן (נג) : הזרים מגשת אליהם: וכד) אשר ירימו כז וכמלאה. פירשתיו (נג):

סיפרי' ש ממנו תרומת מעשר (כ) (כב) : (כז) ונחשב לכם תרומתכם כדגן מן הגרן. תרומת מעשר שלכם אסורה לזרים ולעמאים ומייבין עליה מיתה וחומש כתרומה גדולה שנקראת ראשית דגן מן הגרן (כא) : וכמלאה מן היקב. כתרומת תירוש וילהר הניטלת מן היקבים (כג) : מלאה. לשון ציטול תבואה שנתמלאת כד) : יקב. הוא הצור שלפני הגת שהיין יורד לתוכו וכל לשון יקב חפירת קרקע הוא וכן יקבי המלך כד) הוא יס אוקיינוס חפירה שחפר מלכו של עולם (כז) : (כח) כן תרימו גם אתם.

יה"ל אור

(נג) וכדי ללכת מן ההקד שיאמרו שלכבוד עלמו הוא יאמר כן : (נג) בשמות (כז כח) *

מנחת יהודה

מקורי רש"י

(כ) כי המעשר הניתן ללוים אינו תרומה, שהרי חולין גמור הוא ביד הלווי, וא"כ למה קראוהו תרומה? ללמדך שנחשב כתרומה עד שיפרוש תרומתו שהיא מעשר מן המעשר הכפורש בקרא (פ' כז) (הוכרזו) : (כא) כי כפרו התרומה גדולה ששפרוש ישראל סגרתו ומיקבו חייב מיתה עליה, כך כל תרומת מעשר ראשו חייבים מיתה עליה: (כז) כן פ"י רש"י ו"ל (זכריה יד') בשם מדרש אגדה

אונקלוס

במדבר יח קרח

פר 167

מכל מעשרתיכם אשר תקחו
 מאת בני ישראל ונתתם ממנו
 את תרומת יהודה לאהרן הכהן:
 כט מכל מתנתיכם תרימו את כל
 תרומת יהודה מכל־חלבו את־
 מקדשו ממנו: מפטיר ל ואמרת
 אלהם בהרימכם את־חלבו ממנו
 ונחשב לקוים כתבואת גרן
 וכתבואת יקב: לא ואכלתם אתו
 בכל־מקום אתם וביתכם כי־שכר הוא לכם חלק
 עבודתכם באהל מועד: לב ולא־תשאו עריו חטא

אפר־שנת־קדם־לאהרן
 כהנא: כט מכל מתנתכון
 תפישון ית כל
 אפר־שנתא דיי מכל
 שופרה ית מקדשה
 מנה: ל ותימר להון
 באפר־שנתכון ית שופרה
 מנה ויתחשב לנואי
 בעלת אדרא ובעלת
 מעצרתא: לא ותיכלון
 יתה בכל אתר אתון
 ואנש פתיכון ארי אנרא
 הוא לכון חלק פדחנכון
 במשפן זמנא: לב ולא

אבן עזרא

רש"י

כט מכל חלבו, מהטוב שבו (נד), וכן ואכלו את חלב הארץ (ברא' מה יח) (נה): את מקדשו. כי המעשר הוא הקדש (נה*): ושעם בהרימכם את חלבו. וכבר הזכיר הכתוב זה (נו) לדבק אהרן ואבלתם אותו והטעם שהוא אסור לבם לאכול ממנו, עד שתרימו חלבו ממנו, ואחר שיחשב לבם, אז תאכלוהו בכל מקום טהור (נז): לב ולא תשאו עליו חטא. טעמו כאשר תרימו חלבו לא תשאו עליו חטא ובתתכם מקדשו ממנו יהיו קדשי בני ישראל שמורים, ואם לא

כמו שישראל מרימים מגרנס ומיקציהם תרימו גם אתם ממעשר שלכם כי הוא נחלתכם: (כט) מכל מתנתיכם תרימו את כל תרומת ה'. בתרומה גדולה הכתוב מדבר (כג) כה) שאם הקדים לוי את הכהן בכרי וקבל מעשרותיו קודם שיטול כהן תרומה גדולה מן הכרי לריך להפריש הלוי מן המעשר תחלה אחד מחמשים לתרומה גדולה (נד) ויחזור ויפריש תרומת מעשר כה): (ל) בהרימכם את חלבו ממנו. לאחר שהרימו תרומת מעשר ממנו: ונחשב. המותר ללוים חולין גמורין: כתבואת גרן. לישראל כו) שלא תאמר הואיל וקראו הכתוב תרומה שנאמר כי את מעשר בני ישראל אשר ירימו לה' תרומה בז) יכול יהא כולו אסור ת"ל ונחשב ללוים כתבואת גרן, מה של ישראל חולין חף של לוי חולין: (לא) בכל מקום. אפילו בבית הקברות כח): (לז) ולא תשאו עליו חטא וגו'. הא אם לא תרימו תשאו

יהל אור

(נו) נאמרו מכל חלבו את מקדשו ממנו: (נז) ובדרו"ל (ספרי) "בכל מקום אפילו בקבר" פי' אפילו במקום טומאה כי אין בו שום קדושה ושלא ישאו עליו חטא

(נד) מכל הטוב ומכל היפה שבו תפרישו ממנו את מקדשו: (נה) עיין ביאורי שם: (נה*) בסגל הה"א וש"א הקו"ף ויורי הדל"ת, שם דבר מבנין הפעיל:

מנחת יהודה

מקורי רש"י

אנדה: כג) ולא מתרומת מעשר הנזכרת, ותרומה גדולה הוא אחד מחמשים שחייב הישראל להפריש מן הכרי תחלה: כד) לפי שלקח דבר שאינו שלו: כס) ומהנשאר יפריש תרומה מעשר.

ח' ילקוט תשנ"ט פס"ז: ספרי יבמות פ"ו, (כה) ספרי יבמות פ"ו,

במדבר יח קרח

אונקלוס

תִּקְבְּלוּן עֲלוֹהֵי חוֹבָא
בְּאִפְרָשׁוֹתְכוֹן יִתְּ שׁוֹפְרָה
מְנָה וַיִּת קוֹדֵשׁא דְּבְנֵי
יִשְׂרָאֵל לָא תִּחְלָוּן וְלָא
תִּמּוֹתוֹן : פ פ פ

בְּהַרְיַמְכֶם אֶת־חֶלְבֹו מִמֶּנּוּ וְאֶת־
קִדְשֵׁי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לָא תִּחְלְקוּ
וְלָא תִּמּוֹתוּ : פ פ פ

ז"ה. דניאל סימן. ומפטירין ויאמר שמואל בשמואל ח' סימן י"א :

אבן עזרא

רש"י

חטא (בט) : ולא תמותו. הא חס תחללו
תמותו (ל) : חסלת פרשת קרח

תעשו כן תשאו חטא שעברתם על המצוה
זחלתם קדשי בני ישראל, בעבור שאבלתם
אתם מקדשו (נה) :

קדני אור

יהל אור

לאכול אותו השאר בטומאה בכל מקום : (נה) וכן
המ"ב, שאכלתם מהם מקדשו" וזה שאמרו ח"ו, ואת
קדשי בני ישראל לא תחללו :

בכור פטר סמור טעון מדיון ולא בכורי שארו בהמות
טמאות, ומ"ש ואת בכור הבכמה הטמאה תפדו אינו
כולל כל בהמות טמאות, אלא הוא על סמור לבד,
עיין המבאר :

מקורי רש"י

ב'. ילקוט תשנ"ט פס"ז : בט) עיין ימות פ"ט ב' פס"ז : ל) עיין בכורות כ"ו, ב' :

אונקלוס

במדבר יט חקת

* וּמִדִּיר יי עם מִשֶׁה וְעַם
אֶהְרֹן לְמִיָּמָר : ב דָּא
גִּזְרַת אֲוִרִיתָא דִּי פִּקִּיד יי
לְמִיָּמָר מִלֵּד עִם בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וַיִּסְבּוּן לְהַתּוֹרָתָא
סִמְקָתָא שְׁלִמְתָּא דִּי לִית

יֵט א וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־
אֶהֱרֹן לֵאמֹר : ב זֹאת חֻקַּת
הַתּוֹרָה אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לֵאמֹר
דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ

רש"י

אבן עזרא

(ב) זאת חקת התורה. לפי שהשמן
ואומות העולם מונין את ישראל א'
לומר מה המלוה הזאת ומה טעם יש בה
לפיכך כתב בה חקה גזרה היא מלפני אין
לעולם היא נקראת על שמך פרה שטשה

ב זאת חקת. גם זאת הפרשה במדבר סיני
נאמרה (א) כאשר צוה השם וישלחו מן המחנה
(למעלה ה ב) ובספח היו טמאי סתים (ג),
ונסמכה זאת הפרשה בעבור שהיא לכהן (ד) :

יהל אור

דבעינן והוה אל נכת פני אהל מועד וליכא, ואעפ"י
כן נכתב בה כאן לפי שהיו טמאי מתים ממחנקותו
של קרח (חזקוני) : (ד) כי גם טהרתם של ישראל ע"י
כהן תהיה, וע"כ נכתבה כאן אחר מתנות כהונה
וכן פי' הרמב"ן, והבא"י רוצה לגרום, בעבור שהיא
דמיה לכהן" דלעיל בענין הכהן נאמר בו לחק עולם

לך רשות להרהר אחריה א) : ויקחו אליך.

(א) כמו שפי' קרח כאשר נתחלפו הנכורים היה בסיני
כן זאת הפרשה נאמרה בסיני : (ב) באחד
בניסן בשנה השנית כיום שהוקם המשכן, ולזה השם
וישלחו מן המחנה כל רוע וכל זכ וכל טמא לנפש
(לעיל ה, ב) : (ג) לפי שכיום המהרת נשרפה הפרה
להיות נטהרין לפסחיהן, וקודם לכן לא יכלו לעשותה

מקורי רש"י

מנחת יהודה

(א) תנחומא ח' ו' וס', תנחומא ב', ל' וכ"ג וכ"ו,
פס"ר פרס פי"ד, פס"י דר"כ פרס ז"ד ל', ח', מ'
ב' ועיין במד"ר פי"ט ה' מדרש אגדה, ועיין יומא ס"ו
ב', רש"י ברא' כ"ו ח', רש"י ויקרא י"ט ד', וי"ט.

(א) פי' מונין מלשון אונאה; כלומר מאנין אותם לרברים,
ולשון המקרא הוא, והאכלתי את סוניך את בשרם
(ישעי' ס"ט כו) והמ"ם שמושית, ובדרז"ל, הם נשתמשו
בו בתוס' אל"ף, ואמר אונאה, המאנה את חבירו, אבל
י"ט, ועיין שמונה פרקים להרמב"ם פ"ו, פס"ו :